

Trods alt -¹

Ungdommens Fredsudvalg²

ODENSE AMTS BOGTRYKKERI

¹ Udateret. Trods alt udkom i 1942.

² Dansk ungdomsfredsgruppe oprettet i København i 1942 på initiativ af Dansk Fredsforening.

Ungdommens Fredsudvalg var en koordineringsgruppe for fredsgruppernes ungdomsafdelinger: Aldrig mere Krig, Dansk Fredsforening og Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed. Etableringen af organisationen var fredsbevægelsernes reaktion mod Dansk Ungdomssamvirke der blev stiftet i sommeren 1940.

UFs medlemmer deltog senere under besættelsen i Fredsvennernes Hjælpearbejdes arbejde. Blandt aktive i Ungdommens Fredsudvalg var formanden K. Helveg Petersen og Ollis Klem fra Kvindernes Fredsliga. Ungdommens Fredsudvalg afholdt flere kurser og studiekredse under besættelsen. Ungdommens Fredsudvalg udgav tidsskrifterne "Ny ungdom" til 1948 og "Meddelelser fra Ungdommens Fredsudvalg" frem til 1945.

Folk og Værn

af Gdr. Kr. *Thule Hansen*³.

Den Ungdom, som vokser til og får sin Udvikling i disse år, vil utvivlsomt føle sig tiltalt af Udtrykket Folk og Værn. Thi når svære Tider går over et Folk, er der selvsagt Brug for Værn for Folket og de folkelige Værdier, og netop Ungdommen med sin Umiddelbarhed og naturlige Begejstringsevne vil have en direkte Forståelse af dette. Bevægelsen „Folk og Værn" må altså påkalde en alvorlig Interesse.

Ordet *Værn* kan aldrig være et Mål; det viser bort fra sig selv: til det, som skal værnes, i dette Tilfælde *Folket*. Værnet må altså ifølge Sagens Natur være Folkets Tjener og ikke omvendt. Hvis man vil spørge om Berettigelsen af en Forbindelse mellem Folk og Værn, er det eneste, man har Brug for at klare sig, om Værnet kan tjene Folket eller ej.

Hvori består da de folkelige Værdier, som skal værnes?

Ja, her i Danmark vil der sikkert være nogenlunde Enighed om at nævne de Værdier, som det danske Folk selv har tilkæmpet sig under folkeligt Selvstyre: *Respekt* for Mennesket, for dets politiske og åndelige Frihed og for menneskeværdige økonomiske Kår. — Dertil kommer fælles folkelige Værdier som Sproget og vort nationale Særpræg i det hele, som det har dannet sig under en fælles Skæbne gennem Tiderne.

Alle disse Værdier kan utvivlsomt værnes og trænger altid til Værn. Det drejer sig da om at værne dem på rette Måde.

Da „Folk og Værn"-Bevægelsen er Udtryk for et Ønske om Forståelse og Forbindelse mellem Folket og det militære Værn, skal her kun undersøges, hvorvidt Militæret er egnet til at værne Folket.

Et Militærapparat er dyrt at anskaffe og endnu dyrere at vedligeholde, da Materiellet på Grund af nye Opfindelser hurtigt forældes. Når dertil kommer, at alle til enhver Tid skal have mere end den eventuelle Modpart, for at Militæret virkeligt kan være et Værn for dem, kan man fastslå, at et stærkt militært Værn betyder et forarmet Folk. Et sådant Værn er altså i Modstrid med vort danske demokratiske Ideal om menneskeværdige økonomiske Kår for den jævne Mand.

Militæret er opbygget med en øverste central Ledelse og så iøvrigt med Disciplin nedefter. Den Menige har samme Funktioner som Hjulet i Maskinen. Militæret er altså opbygget på modsat Måde af Demokratiet, det Demokrati, der for det danske Folk er et umisteligt Gode.

Vil man endelig spørge, om Militæret er egnet til Værn for vort nationale Særpræg, må Svaret sikkert blive, at de danske Kaserner og Uniformer hverken har

³ Aldrig mere Krigs repræsentant i Ungdommens Fredsudvalg fra marts 1942. Se bilag 2.

bidraget til at gøre den danske Natur eller det danske Sprog skønnere; og at tale om at værne nationalt Særpræg ved Hjælp af et System, der hviler på Ensretning og Udviskning af Individualiteten, vilde dog være ulogisk.

Vi, der aktivt arbejder for Fredssagen, ved ganske vist, at Tilhængere af Militæret tænker på en helt anden Måde. Nemlig således: Når vi nu her i Danmark har visse Ejendommeligheder og visse Idealer om økonomisk Demokrati og åndelig Frihed o. s. v., så er national Selvstændighed en Nødvendighed for at bevare disse Værdier i en ond Verden, og det er da Militærets Opgave at værne den nationale Selvstændighed.

Men tror noget Menneske mere på, at et lille Folk som det danske er i Stand til at forsvare sin nationale Selvstændighed ved militært Forsvar? Efter at selv General With⁴ har opgivet Troen, må vi andre vel endelig være fritaget for det besværlige Arbejde at klargøre dette overfor en Samtid, der er sen til at tage ved Lære af Kendsgerninger.

Spørgsmålet, som trænger sig på, er dette, om det overhovedet er muligt at værne folkelige og nationale Idealer med et System, som i sig selv er i skærende Modstrid med disse Idealer. De Idealer, som har fæstnet sig i det arbejdende Danmark, er af en ganske anden Art end Idealerne for militær Opdragelse. Disse Idealer om Frihed og Jævnhed, om Samarbejde og Menneskerettigheder, er det Ungdommens Sag at værne med Midler, som ligger på samme Linie.

De sidste Par år har lært os, at Folket har en national Modstandskraft i sig selv i samme Grad, som det er blevet til en national Enhed med virkeligt Sammenhold. Denne Enhed er her i Landet blevet til gennem en relativ stor økonomisk og social Lighed parallelt med en Hævdelse af Retten til personlig Frihed på åndeligt Område. Derigennem har det danske Folk opnået at undgå stærke indre sociale og åndelige Brydninger, og der er skabt en stærk naturlig Sammenholdskraft.

At styrke og udvikle dette Sammenhold gennem en Videreførelse af demokratiske Idealer på økonomisk, politisk og åndeligt Område, det er den medmenneskelige Opgave, som venter på en ansvarsbevidst dansk Ungdom. Denne Opgave kræver lige så megen Opofrelse som den heroiske Indsats på Slagmarken. Og den fremmer de modsatte Egenskaber: Ikke Brutalitæt og Forråelse af Menneskesindet, men Hensyn til Næsten, Evne til Samarbejde og Tolerance.

Kr, Thule Hansen.

4 1869-1959 Erik With, hærchef 1931-39.

Værneevne og Værnevilje

af Lærer *Magnus L. Mikkelsen*.

Der tales og skrives for Tiden en hel Del om det danske Folks *Værnevilje*, hvormed ganske simpelt skal forstås dets Vilje til Krig. Denne Vilje til Krig, siger man beklagende, var for største Delen af det danske Folks Vedkommende ikke til i Tiden op imod den nuværende Stormagtskrig, og i denne Kendsgerning ser man den væsentlige Grund til, at vort Land nu er besat af fremmede Tropper. Dette vilde ikke være sket, hævder man, hvis Værneviljen havde været til Stede og manifesteret sig i et stærkt — efter Landets Størrelse afpasset — militært Forsvar. Ud fra disse Argumenter slutter man så, at Opgaven i Fremtiden da ganske naturligt må blive at skabe et sådant militært Forsvar, og vor Opgave nu at vække Værneviljen i det danske Folk.

*

Tager man de forskellige Ting i Betragtning, der er Betingelsen for et Lands Forsvarsevne under en moderne Krig - det tilstrækkelige Menneskemateriale, Landets Resourcer af krigsvigtige Varer, dets strategiske Muligheder o. s. v. — er det jo umiddelbart indlysende, at en lille Nation aldrig og under ingen Omstændigheder har nogen som helst Mulighed for at kunne modstå eller afværge et Angreb af en overlegen Krigsmagt. Dette Forhold har da også for Danmarks Vedkommende været erkendt for længe siden og er kommet til Udtryk ved adskillige Lejligheder, hvor vort Lands Militærforhold har været på Tale.

Det var først og fremmest Krigen 1864, som på en utvetydig Måde afslørede en lille Nations Vilkår under en Stormagtskrig. Breve fra Krigsåret, der senere er blevet offentliggjort, som f. Eks. i Karl Larsens Bog „Et Folk i Krig“, viser tydeligt, at vor Magtesløshed overfor Modstanderen kom som en fuldstændig Overraskelse for Befolkningen. Ledende Kredse sluttede derudfra, at hvis Landet igen skulle blive inddraget i en Krig, måtte man håbe på Hjælp udefra. Som Følge heraf blev Resultatet af Hærloven af 1867 en Hærstyrke, der først og fremmest var beregnet på at yde Hjælp til en Stormagt under en fremtidig Krig. Udfaldet af den fransk-tyske Krig medførte imidlertid, at dette Standpunkt måtte revideres, og Regeringens Forsvarplan fra 1872 lægger Hovedvægten på et „henholdende Forsvar“. Man regnede altså stadig med Stormagternes Bistand. Den vældige europæiske Oprustning i de følgende år medfører, at Erkendelsen af Landets ringe Forsvarsevne nu vinder Terræn blandt store Dele af Befolkningen Ønsket om at holde Danmark uden for en eventuel Krig bliver stærkere og stærkere. Som et Udtryk herfor stifter Frederik Bajer i 1882 „Foreningen til Danmarks Neutralisering“, den senere „Dansk Fredsforening“⁵. I Tiden derefter rodfæstes Neutralitetstanken mere og mere i det danske Folk og lægger en Dæmper på de fra forskellig Side fortsatte Oprustningsbestræbelser.

Da den danske Regering den 9. April 1940 gav Ordre til at opgive Modstanden,

5 Nu FN-forbundet.

var det derfor ikke, fordi den tvivlede på det danske Folks Værnevilje, men fordi den, stillet overfor en Stormagts moderne og langt overlegne Hær, forstod og erkendte det, som i de sidste 80 år har været forstået og erkendt af Hovedparten af den danske Befolkning - den simple Kendsgerning, at et lille Land med så ringe Muligheder for Forsvar som Danmark ikke kan sætte Lid til Våbnene.

*

Et Folks Indstilling til Krig afhænger ganske naturligt for en stor Del af Landets Værneevne. Derfor er da også Neutralitetspolitikken den mest naturlige at følge for små Lande med ringe Muligheder for at føre Krig, særlig i vor Tid, da Begrebet „lokal Krig" praktisk talt ikke eksisterer. Hvor tungt end det må føles for et selvstændigt, frihedselskende Folk at måtte give efter for en fremmed Magts Krav, så er en moderne Krig en så forfærdelig Ulykke for et Land, at det må anses for fuldstændig forkasteligt af en Regering at styrte Landet ud i en Krig, der på Forhånd er dømt til at tabes, en Krig, der vil medføre langt større Ulykker og Lidelse end de, der følger af en Kapitulation.

Skal et Land som Danmark følge Stormagternes Eksempel ved at sætte Lid til Våbnene — de frygtelige moderne Våben — kan det kun ske ved, enten at det stiller sit militære Forsvar til Rådighed for en allieret Stormagt — på Trods af alle Neutralitetsprincipper — eller søge sammen med andre mindre Stater at danne „Forsvarsforbund". Det er denne Tanke, der har givet sig Udtryk i Planerne om et nordisk Forsvarsforbund. Disse Planer er omtalt andetsteds i denne Pjece og skal derfor ikke nærmere drøftes her.

Konklusionen af det foregående må da blive: Et Land af Danmarks Størrelse og med dets Beliggenhed har i sig selv ingen Muligheder for at kunne opbygge et effektivt militært Værn. Det, sammen med en almindelig fredsvenlig Tankegang, er Baggrunden for den Indstilling til Militæret, som i de sidste årtier har behersket Størstedelen af det danske Folk, en Indstilling der ikke er et Udtryk for manglende Fædrelandskærlighed og Vilje til at bringe Ofre — også en fredelig Indsats kan kræve Offervilje — men som er bygget på Kendsgerninger og nøgtern Erkendelse af Virkeligheden. I en Tid, hvor andre Nationer, der stolede alt for godt på Våbnene, ligger „brudt og lammet", har vi Lov til at være stolte af denne det danske Folks Nøgternhed og Virkelighedssans.

I en Verden, hvor det tilsyneladende kun er Våbnene, der afgør Folkenes Skæbne, kan de små Nationers Mulighed for at hævde sig synes ringe. Men vi må ikke glemme, at det — som Indenrigsminister Jørgen Jørgensen⁶ udtrykte det ved et Møde for nogen Tid siden — „er andre Våben i Livets Kamp, i Nationernes Liv, end Kanoner og Tanks, og at disse Våben, de åndelige Våben, når alt kommer til alt, alligevel bliver de afgørende".

Historien kan fremvise mange Eksempler på, at et Folks Vilje til at leve også kan give sig andre Udtryk end ved at give sig ind under den væbnede Kamps Vilkår. Det var ikke med Krigens Våben, de danske Sønderjyder kæmpede for at bevare deres Danskhed under Fremmedherredømmet, og dog formåede Overmagten ikke at udslette denne Danskhed af deres Sind. Og den finske Nation, som nu er hjemsøgt af Krigens Lidelser, bevarede gennem en langt Tidsrum af Undertrykkelse sit Særpræg som Nation, takket være en åndelig Kraft, der ikke støttede sig på dødbringende Våben. Altid har det vist sig, at hvis ånden og Viljen er til Stede, vil det uforklarlige, der udgør en Nation, leve videre, uafhængigt af ydre Magtmidler, uanset Forfølgelse og Undertrykkelse.

Netop nu ser vi jo, som måske aldrig før, at Viljen til at værne, hvad der er vort, vor Kultur, de menneskelige Værdier, som vort Samfund har udviklet gennem århundrederne, vort folkelige Særpræg, er i høj Grad levende i det danske Folk. Vi behøver ikke at skamme os over det, der skete den 9. April. De Kræfter, der blev sat i Bevægelse, havde vi ingen Indflydelse på, og hvem vil i Dag for Alvor påstå, at det danske Folk, hvis det da var blevet udsat for en moderne Krigs Rædsler, vil være i Stand til med samme åndelige og materielle Styrke at møde de Problemer og løse de Opgaver, vi som alle andre Lande vil blive stillet overfor den Dag, Verdens Folk i fredeligt Samarbejde skal til at bygge det op, som Krigen forødte. Mon det da ikke vil vise sig, at de Lande, der har været mindst berørt af Krigen, også bedst vil være med til at bekæmpe Krigens uundgåelige Følger, Hadet og Uforsonligheden mellem Folkene. Lad os den Dag kunne sige med Digteren⁷ om vort nordiske Fædreland:

Din Storhed er ej Guld og Pragt
og ej Kanoners Torden —
du er en stille Verdensmagt
for Hjertets Sag på Jorden.

Magnus L Mikkelsen

6 1888-1974 Jørgen Jørgensen, medlem af det radikale venstre. Undervisningsminister 1935-1942 og indenrigsminister 1942-1945. Portrættet af Jørgen Jørgensen fra 1939 stammer fra Erik Rasmussen og Roar Skovmands Det radikale venstre : 50 års folkeligt og politisk virke, 1905-1955 fra 1955 s. 281.

7 Henrik Pontoppidan: Midt i en Jerntid. Mands Himmerige 1927, s. 282.

<http://www.henrikpontoppidan.dk/text/kilder/digte/nielsen/digte01.html>

Se også Midt i en Jerntid, der ikkun tror af Jonas Lie

<http://www.fredsakademiet.dk/abase/sange/sang20.htm>

Nordisk Forsvarsforbund

af Seminarielærer cand. theol. A. Morville⁸.

Krigens Gang har skilt de nordiske Stater. Men hen over de lukkede Grænser knytttes nye Bånd. Sverige har ydet en storsindet Hjælp til Norge og Finland og har vist Danmark et hjerteligt Venskab, som har varmet os. For mange står det sådan, at Følelsen af nordisk Fællesskab aldrig før har været så stærk som i de sidste to år.

Det har vakt stor Glæde og har været en værdifuld Opmuntring i en mørk og trist Tid. Denne Styrkelse af nordisk Samhørighedsfølelse har bragt nyt Liv i gamle Tanker om at udstrække Fællesskabet til praktiske, politiske Opgaver. Især tænker man på Skabelsen af et nordisk Forsvarsforbund. Det lyder så lige til, at de så nært beslægtede nordiske Folk slår sig sammen om at værne deres Frihed og Uafhængighed. Hver for sig er de svage, men samlet kunde de udgøre en betydelig Magt, en Folkegruppe på ca. 17 Mill. Mennesker. Bag den vilde stå Sveriges Industri, Norges Handéls-Flåde og Danmarks Landbrug, tilsyneladende en stærk Basis for en Forsvarsmagt.

Fortalerne for et nordisk Forsvarsforbund holder sig oftest til almindelige Bemærkninger om det naturlige og det ønskelige i en sådan Ordning. Men det er på Tide, at der tales konkret om Sagen, hvis vi skal undgå, at der dannes Myter om Styrken af et sådant Forbund. Der skal her til Overvejelse peges på enkelte Sider af Sagen.

Der tales i Reglen om et Forsvarsforbund ud fra den Forudsætning, at de forbundne Stater hver for sig bevarer sin Selvtændighed og Selvbestemmelse. Men er dette muligt under den totalitære Krigs Vilkår? Utvivlsomt ikke. Krig betyder i vor Tid Statens fuldstændige Beherskelse af Produktionslivet og ubegrænset Rådighed over Folkets Arbejdskraft, ligesom Staten helt og holdent må kunne kontrollere Borgernes Vareforbrug og Anbringelsen af deres Penge. Skal de nordiske Lande forsvare sig i Fællesskab, må der derfor også skabes en fælles Statsmyndighed, som kan organisere Hjemmefronten, så Vilkårene bliver ens for de forbundne Folk. Denne fælles Statsmyndighed må etableres i Fredstid for at kunne blive effektiv. Den politiske Forudsætning for et Forsvarsforbund er en eller anden Form for en nordisk Enhedsstat med fælles Udenrigspolitik. Mange vil hilse dette med Glæde. Måske vil det rumme store Fordele, men i al Fald må man forud gøre sig klart, at Prisen for et Forsvarsforbund næppe bliver mindre end Opgivelsen af væsentlige Sider af de enkelte Landes Suverænitet.

Angående Forsvarsmulighederne er der visse Ting, som synes så åbenlyse, at Lægfolk må være berettiget til at danne sig en Mening. Hovedvanskeligheden ligger i Nordens uhyre udstrakte Kystlinier. Danmarks Kystlinie er 7437 km' Sveriges 7624 km og Norges ca. 20000 km, når alle Fjordene skal medregnes. Lægges hertil Finlands og Islands Kyser, kommer man op på en samlet Kyststrækning, som langt overgår alle Stormagternes. Til Sammenligning kan f. Eks. nævnes, at Frankrig kun har 2700

8 1894-1981, seminarierektor Aage Morville.

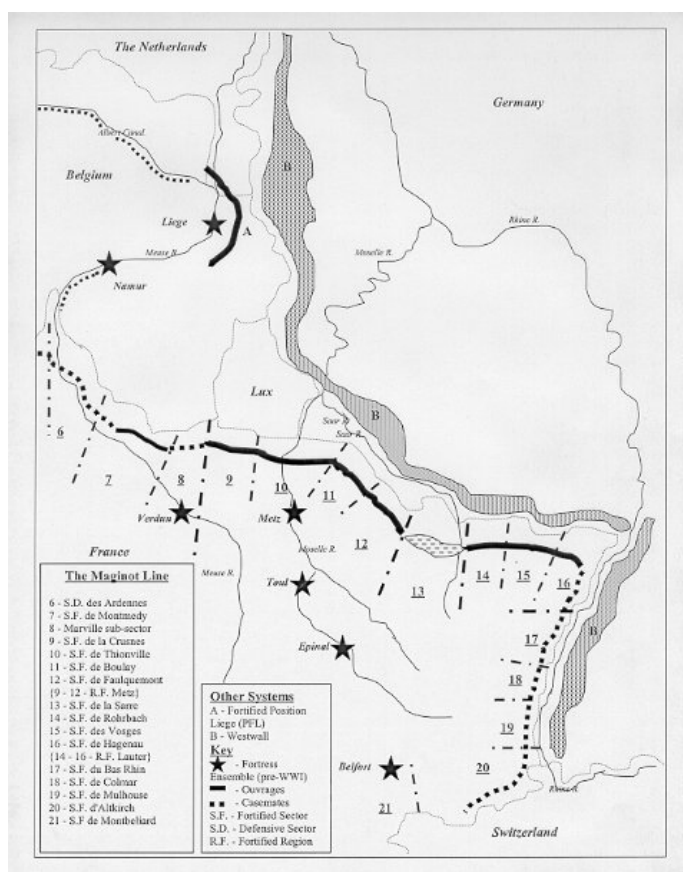
km Kyst.

Denne Krig har lært os Alvoren i Begrebet Invasion. Skal Norden sikre sig mod Invasion, vil der kræves en uhyre Flåde, da der til Stadighed må være stationeret Flåde-afdelinger ved Baser langs hele Kystområdet. Der må endvidere udbygges Kystværn overalt, hvor der kan være Fare for Landgang. Dette kræver talrige Garnisoner og uoverskuelige Mængder af Skyts. Og yderligere er en meget betydelig Luftflåde en absolut Nødvendighed. Det lader sig ikke mere gøre at sætte sin Lid alene til M int spær ringer, som kun frembyder minimal Sikkerhed. Gang på Gang har vi set Minefelter blive forceret uden større Vanskeligheder.

Foruden en egentlig Landgang fra Skibe må der også regnes med Angreb fra Faldskærmstropper, som stiller Krav om et vældigt Vagtberedskab. Det langstrakte, smalle, der karakteriserer de skandinaviske Landes geografiske Form, gør Opgaven yderlig svær. Der kan sættes ind på så mange Steder. Erfaringen viser, at Forsvaret skal være på Pletten. Kommer man for sent, er Katastrofen sket. Efter et tabt Slag får et lille Land ikke Tid til at vinde et nyt.

Det vil fremdeles være en yderst vanskelig Opgave at sikre Forbindelsen mellem Landene, ikke mindst Danmark står i Fare for at kunne blive afskåret. Regner man med et Forsvar for Island, er der også her en Opgave, som sikkert vil kræve mere, end Norden kan præstere.

Og Norden skal ikke blot være beredt til at værne sig fra Søsiden. Norden er landfast med de to Stormagter, som råder over Verdens største Hære. Det vil sige, at vi foruden at sikre Kysterne skal kunne opstille et Grænseværn' som ikke kan løbes over Ende. Når der tænkes på den Skæbne, der overgik alle de „Linier“, som Staterne rundt om havde ofret umådelige Summer på, Maginotlinien⁹, Metaxaslinien, Stalinlinien o. s. v., skal der en god Portion Optimisme til at tro, at vi skulle være i Stand til at bygge Forsvarslinier, som kan holde Stand mod de enorme Styrker, som

9 *Ligne Maginot*. Et fransk defensivt befæstningsanlæg bygget i Alsace-området i 1930'erne ved grænsen til Tyskland på strækningen mellem Luxembourg og Rhinen. Opkaldt efter den franske forsvarsminister André Maginot (1877-1932), som i 1926 fik ført beslutningen om befæstningsanlægget igennem nationalforsamlingen. I sommeren 1940 undgik tyskerne linjen ved at erobre Holland og Belgien og derigennem trænge ind i Nordfrankrig.

List of Maginot Line ouvrages

http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Maginot_Line_ouvrages

kan kastes mod os. Ikke mindst når man tænker på Faren for, at disse Linier kan omgås fra Søsiden.

Betragter vi alle disse Forhold, synes det en komplet Umulighed, at 17 Mill. Mennesker skulle kunne løse disse utrolig svære Forsvarsopgaver, selv med den mest konsekvent gennemførte Militarisering af Landene.

Når Nordens Forsvarsmuligheder drøftes, hører man endnu Teorien om det henholdende Forsvar. Vi skal blot holde ud, til der kommer Hjælp fra en Stormagt, som har Interesse fælles med os. En Henvisning til Nordens Oplevelser i 1939 og 40 må være tilstrækkeligt Argument overfor disse Teorier. At heller ikke egentlige Alliancer byder nogen Sikkerhed, fik Tjekkoslavakiet og Polen at føle. Nutidens uerklærede Lynkrige levner ikke meget Håb om, at en Hjælp kan nå rettidig frem.

Det bør endelig overvejes, om Samfølelsen mellem Nordens Folk er så intens, at den kan bære et Forsvarsforbund, eventuelt en eller anden Form for statslig Union. Der kræves en umådelig Grad af gensidig Forståelse, for at den nordiske Ungdom med et udelt Sind kan gå i Kamp for Nordens Sag hvorsomhelst og mod hvemsomhelst.

Det vil være umuligt at påstå, at denne Forudsætning er til Stede. Hvad ved Finnerne om det sønderjyske Spørgsmål, og hvad ved vi om Østkarelen? Det bør aldrig fordunkles eller forties, at et Forsvarsforbund vil påføre alle i Norden vidtrækkende Forpligtelser af knugende Alvor.

Et nordisk Forsvarsforbund vil ikke føre til nogen Sikkerhed for Norden. Vort eneste Håb er knyttet til Tanken om kollektiv Sikkerhed. Det er endnu ikke Tiden til at sige, hvordan Fremtidens Linie for international Politik vil blive. Men ét står fast: Oprustning og Militarisering vil aldrig føre til Fred. Redningen kan kun ligge i Udviklingen af et mellemfolkeligt Samarbejde, baseret på Respekt for Nationalitetsprincippet. De nordiske Stater kan med Vægt optræde samlet i Arbejdet for denne Linie. Vi har vist Verden, hvordan vi ad fredelig Vej har evnet at finde Løsning på Konflikter vore Lande imellem. Vort Bidrag til Skabelsen af en bedre Verden skal ikke være en ny Militærmagt, men de nordiske Folk skal i Fællesskab arbejde for det Værn, som ligger i at gøre Verden til et Retssamfund, til syvende og sidst den eneste Ordning, som fortjener Navn af Værn. Det er en Opgave, som skal løses, hvis ikke al Kultur og Humanitet skal kvæles af Krigsforberedelser, Opgaven synes uløselig, men det vil blive skæbnessvangert, hvis der ikke arbejdes hen mod det Mål. Den Sten, man ikke kan lade ligge, skal man løfte.

A. Morville

Politik og Idé

af Realskolebestyrer *H. L. Hansen*.

I flere af vore Landsbyer ligger der to Forsamlingshuse, begge opført i 1880'erne, det ene af Højre, det andet af Venstre. Så skarpe var dengang de politiske Modsætninger, at de to stridende Parter ikke kunde tænke sig at benytte samme Forsamlingshus. På denne Baggrund er Nutidens politiske og kulturelle Samarbejde både iøjnefaldende og bemærkelsesværdigt, og det er Udtryk for, hvad der her til Lands er overvundet af Partiskel og Klasseskel i vort århundrede.

Alligevel er der nok enkelte gamle, i hvem Firsernes Kampånd stadig lever, og som savner noget af denne Kampånd i Nutidens offentlige Liv. Og muligvis savnes Kampånden også af de unge. Der kan siges meget godt om Øjeblikkets politiske Samling — blandt andet, at den er nødvendig. Men det kan ikke nægtes, at Samlingen, og hvad dertil hører, skaber en så dæmpet Belysning i vort offentlige Liv, at det kan være vanskeligt at skelne hvidt fra sort. I denne dæmpede Belysning kan værdifulde og møjsommeligt erkendte Sandheder gå hen og fortone sig, og Meninger og Standpunkter, der før fik ganske klart og rent Udtryk, svinder hen i Tågetale.

En sådan Tilstand er ikke gavnlig for Ideernes Liv. Det kan hilses med Glæde, at de kunstige Skel mellem Mennesker slettes, og først og fremmest da de sociale Skel. Men der er ikke nogen Lykke ved, at en Ide løber i eet med sin Modsætning; taget på længere Sigt fører det til, at de Ideer, der har haft deres naturlige Grobund i Danmark, forlader os — og vi bliver besat af nye og fremmede Ideer.

Både vågent Menneskeliv og det folkestyrede Samfunds Liv og Fremskridt er i egentligste Forstand bygget på den åbne Brydning mellem Ideerne.

Det er derfor nødvendigt, at der jævnsides med den almindelige, folkelige og politiske Samling sker en mere personlig bestemt Samling om Ideer — således som Tilfældet var i Firsernes Kampperiode. Og er Tiden just ikke egnet til at rejse Kamp for Ideer, så er den des bedre skikkaet til, at den enkelte søger ind til Ideernes Kærne.

Det er overhovedet karakteristisk for den Tid, vi gennemlever, at Ideerne i betydelig Udstrækning frigøres fra den politiske Strid — ikke til Berigelse for det politiske Liv, men utvivlsomt til Styrkelse for Ideerne. Det er Forklaringen på, at Mennesker netop i disse år på eet eller flere Områder forlader deres Partis gamle Standpunkter og finder nye: En Ide er blevet levende i dem — på Trods af tillærte Opfattelser.

Det er Folk og Værn-Bevægelsen, der her har fremkaldt det indtil videre mest iøjnefaldende Resultat. Og for så vidt må vi alle føle os i Gæld til denne Bevægelse: den har vist os, hvor Skillelinien går i Spørgsmålet om det militære, og at denne Skillelinie ikke falder sammen med de tilvante politiske Linier.

Den har gjort vor Generations første Skridt til at dele Folket i bevidste

Rustningstilhængere og bevidste Pacifister; man er i Dag- Pacifist, fordi man er Pacifist, og ikke fordi man tilhører et Parti, der blandt andet har Afrustning med på Programmet.

Folk og Værn kan for Øjeblikket i udstrakt Grad bygge på Stemninger og Følelser — og benytter sig af det. Det samme har Pacifisterne gjort, da Tiden var gunstig til det, så den ene Part har ikke noget at lade den anden høre. Men den Tid kommer for enhver Ide, da den må efterprøves i Fornuftens og Kendsgerningernes Verden.

Her skal ikke spås om, hvilken Ide der da vil vise sig mest holdbar, kun mindes om, at Pacifismens Ide, trods Krige og Folkehad, har været levende fra det gamle Ægypten til vore Dage, og at den har Rod både i den kinesiske, ægyptiske og europæiske Kulturkreds. Uafhængigt af Race, Religion og Politik har den levet, så langt vi kan følge Menneskehedens Historie tilbage. Skal den efterprøves i Dag, så har den været efterprøvet Generation efter Generation - og hver Gang med Resultat, ikke i Form af Verdensomvæltning eller Verdensfornyelse, men i Form af et lille Skridt fremad. Fredstanken har været Kulturens aldrig slappende Drivfjeder. Og om nogen siger: Det er naivt at tro, at Fredstanken nogen Sinde kan komme til at herske i Forholdet mellem Nationerne -- så svarer Fredsvennen med Henvisning til, hvad der er sket i årtusinder, og hvad der sker i Dag: Ja — det er naivt, men det er endnu mere naivt at tro, at Verden kan ordnes med Våbenmagt!

Hans I. Hansen.

Ungdommen og det nationale

af Forfatteren Åge Rasmussen¹⁰.

Ungdom er sådan et dejligt Ord. I det ligger Livets stærke Nutid og Del i Fremtiden. Hvilken Fremtid? Danmarks og Verdens. Der gives ingen Fremtid for Danmark uden for Verden og ingen Fremtid for Verden uden Danmark. Det er Sandheden: Så lille det er, det ligger i Verden og bliver liggende, hvordan så siden alt går. Det formår endnu ingen: at bortamputere en Del af Verden og kaste den bort fra Jorden. Det er godt at vide det, selv om det er det eneste sikre, vi ved; for selve Landet, den håndgribelige Jord, er til syvende og sidst vor Grundvold både materielt og åndeligt.

At det nationale spiller en Rolle for Ungdommen er givet. Det spiller en Rolle, enten Ungdommen er sig det bevidst eller ej; det binder den sammen på den frieste Måde, nogen kan binde på, og er et bedre Bindemiddel, end om Danmarks Unge bandtes sammen ved alle at være Venstremænd, Socialister eller Konservative, fordi det at være dansk i Danmark er en Del af vor Natur. Dansk og Danmark. Jeg holder ikke af at nævne eller skrive de Ord for ofte; jeg vil allerhelst føle dem, lade det første smelde og det sidste nynne i mig, når jeg møder noget, der påkalder dem. De Ord er blevet misbrugt i de sidste år. De har Gang på Gang ved den Måde, de er blevet anvendt på, hos mig fremkaldt

Billedet af en fortvivlet Mand, der ikke tror på Gud og just derfor i sin Nød råber så meget højere på ham, som kunde han skabe ham ved Brøl, nu han har Brug for ham. Den, som tror på Gud, råber ikke på ham, han ved, at han er alle Steder, og behøver blot at tænke på ham for at komme i Kontakt med ham. Således også med det nationale: det kan ikke gøres større eller mindre af os, det kan ikke pludselig skabes af os — tværtimod, det har været med til at skabe os.

Det er vanskeligt at pege på, hvad det er, fordi man, når man tror at pege på det, kun peger på en Side af det og kundgør den som det nationale. Derfor gør man det mindre, end det er, når man vil præcisere det, idet man drager Opmærksomheden bort fra det meget andet, det også er. Det er det samme, som hvis man peger på en Kugle og påstår, at den Side, man just ser, er hele Kuglen. Kærlighed til Flaget, til Kongen, Viljen til at dø for Danmark kan være Udslag af det nationale, men er ikke selve det nationale. Det er for mangfoldigt og levende til, at man kan karakterisere det fyldestgørende ved Ord eller Symboler.

*

Der ligger i Tidens megen Kredsen om det nationale en ubegrundet Mistillid både til det og os. Vi behøver ingen Opfordring til at bevare vor Danskhed: det er meget bedre at gøre opmærksom på den Kendsgerning, at Danskheden bevarer os — vi kan slet ikke være andet end danske i Danmark.

¹⁰ 1907-1954, Aage Rasmussen, forfatter, toldassistent. Aage Rasmussen skrev artikler i Politiken og i tidsskriftet Aldrig mere Krig.

<http://www.litteraturpriser.dk/aut/ra.htm#RAageRasmussen>

Når der råbes for meget på det nationale, er det som Regel ikke af det gode, og netop fordi det nationale ubevidst er så stor en Del af vor Natur, kan det lade sig gøre ved at kalde på det i Forbindelse med noget andet at misbruge det. Der er ingen Grund til at råbe op om de nationale Værdier for at give andre Del i dem. Hvis man er vokset op og er blevet et ungt Menneske i Danmark og ikke har Del i disse Værdier, får man det heller ikke ved at få dem foreholdt, lige så lidt som en døv kommer til at elske Musik, fordi man spiller for ham. Men jeg tror ikke, at der findes et Menneske, der er vokset op i dansk Natur og under På-virkning af dansk ånd, som ikke er nationalt præget, selv om han nok så meget af sin bedste Vilje mener at foragte det nationale; han er blot en vildfaren og vil højst sandsynligt selv en Dag opdage det.

Ungdommen og det nationale.

— Ungdommen har ikke et særligt Forhold til det nationale uden det, som skabes af dens Ungdom, dens Letbevægelighed og Lyst til at begejstres. Lad os ikke puste Danskheden op til en stor skinnende Boble, Bobler brister som bekendt engang, lad den være det, den er, en skinnende Perle, en Kerne i os. Vi skal ikke gøre os til af, at vi er danske, men lad os blot glæde os over, at vi er det, når Glæden kommer af sig selv. Hele Verden er normalt så dejlig, at vi med Glæde kan føle os som en Provins af den, hele Menneskeheden er så fyldt med Lidelse, med ånd og skøn Stræben bag alle Krudtskyer, at vi ikke kan have noget imod at kæmpe sammen med den uden Hensyn til Nationaliteter på den Front, hvor den kæmper for sine Menneskerettigheder og sit Menneskeværd. Vor Nationalitet er vel nok noget enestående; men det er andre Nationers Nationalitet også. Når vi gør os det klart, vil vi ikke lade vore nationale Følelser misbruge og ikke selv misbruge dem.

Danmark har gjort os danske; det vilde gøre os til det, hvis vi ikke var det. Hvis vi vilde forsøge at blive andet mens vi gik her, vilde det ikke lykkes. Kun i Udlandet kan der være Tale om, at Danskeres Danskhed er i Fare, fordi Danskhed ikke kan bestå uden at næres af dansk Natur og dansk ånd. Gå derfor ud i Naturen og bliv beroligede for Danmark. Gå ud i kolde, klare Dage og se det tidlige grønne Liv dukke op af den våde Jord. Se i de sorte Aftener mod Himlen og grund ikke over, hvad det er, der fylder Hjertet med Længsel og Lykke, lad det blot fyldes. Se Bøgen knoppes og slå sin Silkefane ud. Som Byggens skinnende Aks over Bakken som en blank, sund Pels over et velnæret Dyrs Side. Lyt til Nattergalen. Gå i Blæsten og løb i Brændingen langs Kysterne. Lig i Sandet og lyt til Marehalmens Hvisken. Kort sagt, forbliv unge på den Måde, dansk Ungdom allerede er det. Og søg så ind til det, som dansk ånd har frembragt under Vindens og Havets Akkompagnement. Se på vor Historie. Den er som andres, indtil vi en Dag i Fred skabte os de Goder, andre vandt sig gennem blodig Revolution. Da skete der noget lignende, som da det første Menneske rejste sig og så, at det ikke var en Abe.

Lad os blive ved med at gå oprejst. Lad os forme vor Danskhed som en Rede, der er åben mod Himlen; gå aldrig med til at lade den omforme til en Hule, hvorfra Verdens Lys lukkes ude!

Åge Rasmussen.

Efterord

Ved Holger Terp

Efter den tyske besættelse af Danmark 1940-1945 er der udkommet en syndflod af litteratur om de fem onde år i Danmarkshistorien, så man skulle tro et efterhånden er alle sten i den historie blevet vendt og at der ikke er mere nyt under solen. En enkelt søgning i bibliotek.dk på decimalklassemærket 96.71, Danmarks historie under besættelsen, resulterer i 5.550 poster foruden al erindringslitteraturen. Googler man besættelsen 1940-1945 resulterer det i ca. 7.600 hjemmesider for slet ikke at tale om alle de skønlitterære fremstillinger. Denne periode, hvor nutidens besteforældre var børn har siden præget det danske samfund og den sikkerhedspolitiske debat på godt og ondt. Der er dog et emne som mangler i stort set alle beskrivelser af besættelsestiden. Fredsbevægelserne, deres politik, aktive pacifisme og holdninger til den fremtidige danske politik den dag, landet atter blev frit og det er derfor heller ikke overraskende, at den akademiske interesse for dette emne har været meget begrænset, idet der formodentlig ikke har været nogen med tilstrækkelig viden som har kunnet under- vise de få interesserede studenter.

Derfor genudgivelsen af denne pjece med forskellige bilag vedrørende besættelsestidens historie. Den er forholdsvis sjælden. Der er et online registreret eksemplar i Det kongelige bibliotek.

Bilag

Ungdommens Fredsudvalg¹¹.

Instruktionsskrivelse Nr. 4.

Januar 1943.

Idet vi hermed udsender den første Instruktionsskrivelse i 1943, ønsker vi alle vore Meningsfæller et godt .Nytaar. Om Aaret bringer afgørende politiske Begivenheder, kan ingen sige. Men eet er sikkert - der vil blive Brug for vort Arbejde som aldrig før. Lad det da være vort fælles Nytaars-løfte at vi vil arbejde, saa godt vi kan, paa at virkeliggøre den Ide, der bærer hele vort Arbejde - at vinde Danmarks Ungdom for Fredens Sag!

* * *

Landsudvalget har udsendt den længe bebudede Piece. Den hedder "Trods alt" - og indeholder følgende Artikler: "Folk og Værn" (Kr. Thule Hansen), "Værneevne og Værnevilje" (Magnus L. Mikkelsen: "Nordisk Forsvarsforbund" (A. Morville), "Politik og Ide" (Hans I. Hansen) og "Ungdommen og det nationale" (Aage Rasmussen). - Vi opfordrer de lokale Udvalg til at faa Piecen udbredt i saa vide Kredse som muligt. Brug den ved Møder og Sammenkomster. - Den koster 10 Øre og faas hos Sekretæren. Ved Køb af mindst 20 Expl., tilsendes den

11 Duplikeret rundskrivelse i Fredsakademiets arkiv.

portofrit. De enkelte Kredse maa da videresælge den og tage f. Eks. 25. Øre for den, saaledes at man herigennem faar lidt Pengemidler i Hænde.

Benyt nu Lejligheden. Bestil Piecen og sælg den.

* * *

Den i tidligere Instruktionsskrivelser omtalte Grundbog i Fredsarbejde¹² er endnu under Arbejde. Da Bogen som Helhed altsaa desværre ikke vil naa at blive benyttet i denne Vinters Studiekredsarbejde, har Landsudvalget ment, at det vilde være rigtigt at udsende nogle af Afsnittene fra Grundbogen sammen med Instruktionsskrivelserne. Med næste Instruktionsskrivelse følger 2 Afsnit.

* * *

Mærkatet, der er paa Konvolutten, kan faas hos Sekretæren, Det koster 1½ Øre pr Stk. og kan videresælges af Kredsen for f. Eks. 2½ Øre (eller lidt mere).

* * *

For at Landsudvalget kan faa et Overblik over det Arbejde, der gøres ude i de lokale Udvalg Landet over, og derved ogsaa være medvirkende til at skabe bedre Kontakt mellem baade de lokale Udvalg og Landsudvalget og mellem de lokale Udvalg indbyrdes, følger med denne Instruktionsskrivelse et Spørgeskema, som vi beder Lederne af Udvalgene udfylde og tilbagesende til Sekretæren Svend S. Sørensen, Albanigade 23, Odense.

* * *

Bøger, der kan anbefales: T. Caldwell: Dødens Dynasti (en amerikansk Bog om Rustningsindustrien¹³). H. Cobbs Ærens Vej (ogsaa en amerikansk Bog, Roman fra Verdenskrigen, et allerede klassisk Indlæg mod Krigen),

~~Vedlagt denne Instruktionsskrivelse følger en Artikel af Kr. Thule Hansen: "Krigsaarsager"!~~

Magnus L. Mikkelsen,
Haderslev.

Ollis Klem,
Helsingør.

12 Læs Fred ved Ret. Af indholdsfortegnelsen fremgår det, at der er følgende artikler i antologien:
Krigen i Historien. Af Forlagssekretær, cand. mag. Erik Rasmussen
Fredsidéen gennem Tiderne. Af Sognepræst G. Sparring-Petersen
Folkeretten. Af Højesteretsdommer Jesper Simonsen
Krig og Kristendom. Af Sognepræst G. Sparring-Petersen
Krig og Moral. Af mag. art. Else Zeuthen
Bestræbelser for at læge Krigens Saar. Af Henni Forchhammer
Ikke Vold. Af Forfatteren Axel Pille
Kolonier, Raastoffer m. m. Af Adjunkt Hagbard Jonassen
De to Verdenskrige. Af cand. mag. Helge Larsen
Folkenes Forbund. Af Højesteretsdommer Jesper Simonsen
Den nordiske Fredsbevægelse. Af Overlærer Ingvar Nielsen
Den danske Fredsbevægelse. Af Overlærer Ingvar Nielsen
Skolen og Fredssagen. Af Overlærer Vald. Sørensen
Store Personligheder i Fredssagens Tjeneste. Af Statskonsulent F. C. Kaalund-Jørgensen
Krig og Fred i Digtningen. Af Kommuelærer Svend Sørensen
Værnepligtens Udvikling Militærnægtelse »Aldrig mere Krig«. Af Højskolelærer H. P. Hansen
Dansk militærpolitisk Udvikling. Af Dr. phil. Fridlev Skrubbeltang
13 Også en roman.

DANSK UNGDOM VIL SAMARBEJDE¹⁴

Tværs over alle de Skillelinier, der har kunnet være dansk Ungdom imellem af politisk, religiøs eller faglig Art, er der sluttet en Pagt om Samling og Samarbejde. Gennem Maaneder har Ønsket været fremme i alle Kredse af Danmarks Ungdom. Nu er Samarbejdet en Realitet. Under Navn af Dansk Ungdomssamvirke træder en Organisation frem for Offentligheden, dannet med det Formaal at styrke Danskheden og derigennem Samhørigheden indenfor hele vort Lands Ungdom.

Allerede i April Maaned i Aar begyndte visse Drøftelser mellem en Kreds af Ungdomsledere. Resultatet blev, at „Dansk Ungdomssamvirke" i Stilhed stiftedes den 25. Juni med det Formaal at yde Bistand til danske Ungdomsforeningers Arbejde paa et nationalt og kulturelt Grundlag, for derigennem at fremme Ungdommens Vilje til Danskhed og Ansvarsbevidsthed for Fædrelandet, at styrke Samhørigheden indenfor den opvoksende Slægt og at skabe Respekt for Danmarks Historie og Fortid og tillige til Danmarks Fremtid. Et Arbejds-Udvalg.

„Dansk Ungdomssamvirke" er organiseret med et Arbejdsudvalg i København, og ude i Landet er der mange Steder dannet Samarbejdsudvalg i Amter, Købstæder og Sogne, medens Udvalg andre Steder er ved at blive dannet. Arbejdsudvalget har følgende Sammensætning: Sekretær Knud Broch, stud. theol. Jørgen Bøgh (Repræsentant for Studenterraadet), Sekretær, cand. polit. A. Clausager (Venstres Ungdom), Landsretssagfører Karsten Fønss (Studenteforeningen og Akademisk Skytteforening), Forbundsformand Poul Hansen (D. S. U.), Landsretssagfører Poul Hjermand (K. U.) og Kommunalærer Stig Hansen (Dansk Vandre Laug).

Desuden har „Dansk Ungdomssamvirke" Landet over Forbindelse med alle betydende Ungdomsorganisationer, bl. a. de danske Ungdomsforeninger, Dansk-Nordisk Ungdomsforbund, Radikal Ungdom, F.D.F., Sportsorganisationer, Retsforbundets Ungdom og kristelige Ungdomsorganisationer. Dette Samarbejde er det Tanken i den kommende Tid yderligere at uddybe, ligesom man ogsaa haaber at knytte Forbindelse med den Ungdom, der ikke tilhører nogen Organisation.

Vi har bedt en af Lederne, Landsretssagfører Poul Hjermand, om nærmere at uddybe, hvilke Planer denne nye Sammenslutning af dansk Ungdom arbejder med. Poul Hjermand udtaler:Blandt de Opgaver, der herfra skal løses, er først og fremmest Udsendelsen af et Lederblad til alle Ungdomsledere i de Organisationer, der har Forbindelse med „Dansk Ungdomssamvirke". Med Hensyn til de Ungdomsorganisationer, som vi venter Faa Forbindelse med, har vi i September og Oktober tænkt at afholde store nationale Fællesmøder.

..... Med et Medlemstal, slutter Landsretssagføreren, som skønsmæssigt kan anslaaes til 260.000, vil vi have store Muligheder. Der er da ogsaa allerede nedsat en række Underudvalg, der skal beskæftige sig med Specialopgaver. En af de Opgaver, der særlig vil blive lagt Vægt paa, er at faa lært Ungdommen at synge de danske Sange.

Folk og Værn¹⁵.

„Fred ved Ret" har været Devisen, hvorunder hele den danske Fredsbevægelse har gjort sin Indsats. Vi har hermed været i Overensstemmelse med den humanistiske Indstilling, den Respekt for Mennesket uden Hensyn til Klasse og Køn der de sidste Slægtled har præget baade det folkelige og det politiske Liv i vort Land, og vi anser det for livsvigtigt for vort Folk, at denne Udviklingslinje ikke brydes i den Ventetid, vi nu oplever, og hvor Raadvildheden saa let breder sig.

14 Besættelsestidens fakta bd. 2 s. 1436-1437.

3.-9. Artikel i Berl. Tid. om „Dansk Ungdomssamvirke"s Stiftelse, Formaal og Ledelse.

15 Udateret bogtrykt løbeseddel i Fredsakademiets arkiv.

Hvordan vor Fremtid — folkelig og mellemfolkelig — bliver, er det umuligt at forudse. Men vi maa advare imod, at man under disse Forhold søger at undergrave det, som er vort Folks inderste Væsen, og derved svækker den Bærekraft, der er i en rolig aandelig Udvikling.

Vi maa derfor ogsaa anse det for uheldigt, at man netop nu. uden at have Forudsætning for Indsigt i de Forhold, der medførte vort Lands Besættelse, søger oparbejdet et nyt Syn paa vore krigsmæssige Muligheder.

Det er det, man gør gennem „Folk og Værn“-Bevægelsen i lukkede Møder Landet over. Vi maa anerkende, at Tilhængere af et udvidet Militærapparat har samme Ret som Fredsvennerne til at agitere for deres Ideer, selv om vi ikke kan anerkende, at det sker for Statens Penge; men det bør ikke ske i Foreninger, der arbejder under den nationale Samlings Symbol, uden at ogsaa vi, der har en anden Opfattelse, faar Lov til at diskutere paa lige Fod med dem.

Hvor der gives os denne Mulighed, skal vi møde deres Argumenter med vore paa rent sagligt Grundlag.

Nedenstaaende er Uddrag af de Synspunkter, der hævdes ved „Folk og Værn“-Møderne:

1. „Den nationale Værdighed kræver, at vi sætter, os til Modværgen“.

Det er det gamle militære Æresbegreb, der bl. a. giver sig Udslag i Udtalelser som dem, Højskoleforstander Aage Møller er fremkommet med, naar han hævder, at det var bedre for Danmark, om vi den 9. April havde 3000 døde i Stedet for 13.

Stil heroverfor to Kongeerklæringer:

Christian X. (9. April 1940): „Den danske Regering har under Protest besluttet at ordne Landets Forhold under Hensyn til den Besættelse, der har fundet Sted“.

Leopold III. (28. Maj 1940 — efter den belgiske Hærs 18 Dages haabløse Kamp): Belgiens Konge har for at standse yderligere Blodsudgydelser og den fuldstændige unyttige Ødelæggelse af sit Land fattet sin Beslutning “.

Er Kong Christians Ord, der betød, at Danmark trods alt kunde leve sit Liv videre, Udtryk for mindre national Værdighed end Kong Leopolds dybt menneskelige Erklæring, der fulgtes af et ødelagt Land under et fremmed Folks Militærdiktatur?

2. „Vi maa styrke Værneviljen, saa vi uden Hensyn til Vilkaarene er villige til at sætte Vold mod Vold“.

Man kan her ud fra etiske Synspunkter indtage det Standpunkt overhovedet ikke at ville anvende Vold. Tør man ikke under alle Omstændigheder hævde dette, maa man vel spørge: „Hvad skal mit Land opnaa herved?“ Tænk paa Norges, Hollands, Belgiens, Polens... Skæbne. Her viste sig Resultatet af Værnevilje uden Værneevne.

3. „Kan vi ikke tage Kampen op mod en Stormagt, kan vi dog skabe et saa stærkt Værn, at vi kan standse Fjenden, til Hjælpen kommer udefra“.

Danmark har bestandig indrettet sin Militærpolitik herefter; men siden Admiral Opdam i 1658 under Københavns Belejring kom med Fødemidler fra Holland, har vi forgæves spejdet efter Hjælp udefra.

Hvor skal vi forøvrigt paa vore udstrakte Kyster vente og standse Fjenden?

4. „Hærordningen af 1909 reddede Danmark fra Indblanding i Verdenskrigen 1914—18“.

Det var den Hærordning, som en Række af vore Officerer betegnede som utilstrækkelig, og som slet ikke var gennemført i 1914 (den skulde først være gennemført 1919). Skulde den virkelig have reddet Danmark i Sammenstødet mellem Stormagterne?

5. „Forøvrigt foreligger Muligheden af et nordisk For-svarsforbund“.

De 4 nordsike Lande har tilsammen 16—17 Millioner Indbyggere og er forskelligt udenrigspolitisk orienterede. De Kyststrækninger, der skal forsvares, strækker sig fra Lado-gasøen til Als, fra Højer Sluse over Nordkap til Petsamo. Uden omkring os ligger 3 af Verdens mægtigste Stormagter. Er et militært Forsvar virkelig muligt?

6. „Der vil ikke blive Mulighed for et militært Tomrum. Det vil blive fyldt af andre“.

Storkrigen har vist, at selv militært velspækkede Rum blev fyldt af andre, som var stærkere.

7. Lader vi Vaabnene ligge, overlader vi dem til andre".

Czekoslovakiets Skæbne har vist os, at ogsaa en militært højrustet Stat kan komme til uden Kamp at overdrage baade Vaaben og Fæstningsanlæg til andre.

8. „Uden politisk Selvstændighed, forsvaret med Sværd i Haand, vil ingen Nation kunne leve".

Det er ikke rigtigt. Under de 56 Aars Fremmedherredømme viste de danske Sønderjyder en Værneevne over for Danskheden, der var „stærkere end Staalet". Og det finske Folk, der hidtil havde været en kulturelt og politisk proletariseret og overset Underklasse, byggede deres Nation op under det russiske Overherredømme, endda med Front til to Sider: mod Russerne, der politisk, og Svenskerne, der kulturelt og økonomisk beherskede deres Land.

Hvad det drejer sig om for os under Tidens Vilkaar, er ikke at fastlægge nye Linjer, som ingen aner Betydningen af, og som betegner et Brud med vor folkelige Udvikling. Skal vi styrkede gaa vor tilslørede Fremtid i Møde, maa det blive ved Troskab over for vor historiske Arv og ubrydeligt Sammenhold om det, der samler os. Det vil bl. a. sige Trofasthed mod den Retsopfattelse, der er saa dybt rodfæstet og forankret i dansk Væsen, og som — trods frygtelige Hindringer og Afbrydelser — ogsaa paa det mellemfolkelige Omraade har banet sig Vej ned gennem Aarhundrederne.

Dansk Fredsforening — Forening for mellemfolkelig Ret. Kvindernes internationale Liga for Fred og Frihed.

Samling af den fredsinteresserede Ungdom.¹⁶

Paa hovedbestyrelsesmødet gav formanden følgende oplysninger:

Paa Dansk Fredsforenings aarsmøde i 1941 nedsattes et udvalg med den opgave at angive retningslinier for et arbejde paa at vække ungdommens interesse for fredssagen. Udvalget har afgivet en betænkning, hvori det henstilles til Dansk Fredsforening at søge samarbejde med Kvindernes internationale Liga for Fred og Frihed og Aldrig mere Krig om at løse opgaven.

Paa foranledning af Dansk Fredsforening har der været ført forhandlinger mellem de tre organisationers formænd, højesteretsdommer Jesper Simonsen, professorinde Else Zeuthen og adjunkt H. Jonassen. Man enedes hurtigt om at tage arbejdet op i fællesskab under den form, at man udpegede lige mange repræsentanter fra hver organisation til et ungdomsudvalg, som skal være kernen i arbejdet for at komme i nøjere kontakt med dansk ungdom og søge at øge dens interesse for og kendskab til fredsarbejdet.

Planen hilstes med stor interesse af alle medlemmer af hovedbestyrelsen, og Aldrig mere Krigs deltagelse godkendtes. Man enedes om til udvalget at udpege som forbundets repræsentanter: højskolelærer H. P. Hansen, Antvorskov, og gaardejer Kristian Thule Hansen, Gislev, Fyn.

¹⁶ Aldrig mere Krig, marts 1942 nr. 3 s. 20.

Ny Ungdom

Bladet for Ungdom

— skrevet af Ungdom

Nummer 2, anden årgang, april 1943¹⁷

Ung maa Verden endnu være

Naar Verden igen er kastet ud i en Krig, — naar en kynisk Foragt for Menneskelivet ikke alene paa »Udefronten«, men ogsaa paa Hjemmefronten daglig kan noteres, — naar Hadets gule Flamme er tændt og næres som ingen Sinde før, — naar Retsløshed og Lovløshed er daglig Kost og Brutalitæt og Magt tilbødte Guder, — ja, saa kan man i Sandhed sige med den norske Forfatter Nordahl Grieg¹⁸, at »Ung maa Verden endnu være«¹⁹, for ganske vist, det kan jo ikke bestrides, er de for disse frygtelige Tilstande ansvarlige (man kunde fristes til at kalde dem uansvarlige!) nok voksne, — men ikke voksne nok.

Ét er i al Fald givet. Besindige, retskafne, fornuftige og intelligente Mennesker kunde aldrig finde paa en saadan Galskab, som vi nu er Vidner til. Saadanne Mennesker vil til Gavn for alle arbejde for Fred og Forstaaelse Nationerne imellem, vil bekæmpe Aarsagerne til Krigen ad politiske og kulturelle Veje, — ved at skabe Respekt for Mennesket, nedbryde Skranke for frit Varebytte Folkene imellem, skabe indrepolitiske ordentlige retfærdige Forhold, aflive alle tænkelige Former for militær og national Hetz-propaganda o. s. v.

I et saadant Arbejde, for Fred, Frihed og Retfærdighed, er »Ny Ungdom« et Led. »Ung maa Verden endnu være«, ja endnu, men forhaabentlig vil det ikke vare længe før vi alle er blevet voksne og selv kan og selv vil leve et frit og fredeligt Liv paa denne Jord.

Fædrelandskærlighed

Det hænder af og til, at Folk siger om os Anti-militarister, at vi ikke er i Besiddelse af Kærlighed til Fædrelandet, naar vi ikke vil forsvare det med Vaaben og »ej vil ofre Liv og Blod for gamle Dannebrog«. Vi har ingen Værnevilje, paastaas der. Uden at forklejnede anderledes tænkende og uden at rose os deraf, skal det siges, at vi afgjorte Krigsmodstandere elsker vort Fædreland lige saa højt som alle andre, og netop fordi vi elsker dette Land, mener vi, at vi tjener det mest ved at nægte at tage Del i Krigens umenneskelige Gru og derved gøre vort til

¹⁷ Omslaget er bogtrykt, indstik duplikeret.

¹⁸ (1902-1943) norsk forfatter, dramatiker, og journalist.

¹⁹ Roman udkommet i 1938.

at skaane Landet for Krigens Ødelæggelser og Landets Ungdom for Døden paa Slagmarkerne. Naar det paastaas, at Militærnægterne ikke vil værne Fædrelandet, er dette for øvrigt ikke rigtigt. Vi vil blot ikke værne det med militære Midler, fordi vi mener, at et Militærværn ingen som helst Betydning har for et lille Land som Danmark. — Dette er imidlertid ikke det eneste, der ligger til Grund for vort Standpunkt, vi mener ogsaa, at det moralsk er ganske forkasteligt at benytte krigeriske Midler til Værn af Landets Frihed og Selvstændighed.

Vi vil ikke værne det med Kanoner og Granater og ikke ved at tage andre Menneskers Liv, men ved at bygge et Fredens og Rettens Kulturværn op til Beskyttelse af alt det, vi har kært.

Johan Skjoldborg²⁰, Husmændenes Digter, sagde engang, at den Fædrelandskærlighed, der kun gav sig Udslag i Militarisme ikke var en 25-Øre værd, og det er rigtig. Den ægte Fædrelandskærlighed har intet med Militarisme og Krig at gøre; det er ikke storpralende Ord og Krigsbedrifter, det kommer an paa, men derimod dette: *at gøre en. Indsats til Gavn for Land og Folk, dette: at arbejde paa at forbedre Kaarene for denne Befolkning, saaledes, at „faa faar for meget og færre for lidt.“*

Til denne Fredens Gerning staar vi Antimilitarister ikke som en Flok uinteresserede Tilskuere, nej, vi tager aktivt Del i Arbejdet. Vi mener, at vi tjener vort Fædreland bedre ved at leve og arbejde for dette Land end ved at dø paa Slagmarken.

Aage Ladefoged

Gandhi

Gandhi er opdraget i et ortodokst hindu-hjem, der overholdt kasten meget strengt. Han er blevet ved at bekende sig til hindu-religionen, men har i mange aar modarbejdet kasteffordommene.

Nitten aar gammel kom han til England, hvor han tog en fin eksamen i jura. Efter tilbagekomsten til Indien nedsatte han sig som sagfører, men forretningen gik ikke saa straalende, da han afviste alle sager, som der var noget usandt ved.

Nogen tid efter drog han til Sydafrika, og det var her, han begyndte at praktisere de senere saa berømte ikke-volds metoder. Der var store racemodsætninger, bl. a. mellem de indiske arbejdere og de hvide. Det kom tit til overgreb og uretfærdige handlinger fra hvides side overfor inderne, men Gandhi anbefalede altid sine landsmænd at bruge aandelige metoder i kampen. Selv blev han efterhaanden deres leder, organiserede deres retskamp, der ofte førte til store resultater, hjalp dem med ordningen af boligspørgsmaalene ved oprettelsen af kolonier o. s. v.

Efter tilbagekomsten til Indien arbejdede han paa at faa den kamp, som han mente, at inderne maatte føre mod englænderne paa det politiske, økonomiske og kulturelle omraade,

²⁰ (1861-1936) underviser og forfatter.

ind i de samme baner: ikke kamp med vaaben, men ved at leve efter sine ideer og søge at udbrede dem, evt. ved at lide for dem. Ofte har han selv paataget sig ofre, specielt faster, f. eks. flere gange, naar hans tilhængere har ladet vreden løbe af med sig og brugt vold. Nylig har vi jo i aviserne læst om hans tre ugers faste.

Foruden paa den omtalte maade og ved nægtelse af samarbejde med englænderne om, hvad han mener er galt, arbejder han positivt: for afholdenhed, for at hæve de kasteløse, for at give de fattige indere midler til selvunderhold (spinding, vævning) o. s. v.

Danskere, der har levet i Indien, kan fortælle om den forunderlige oplevelse, det er at se indere lade sig prygle eller slæbe i fængsel, fordi de virker i deres ideers tjeneste eller nægter englænderne lydighed. Og hvis japanerne forsøger en invasion, opfordrer Gandhi sine landsmænd til at nægte at hjælpe dem, nægte at samarbejde med dem; hvis vi gør det, vinder vi, siger han.

Litteratur:

Gandhi: Mine Forsøg med Sandheden.

G. F. Andrews: Mahatma Gandhi's Tanker. (Hagerup)

Lindberg m. fl.: Kamp uden Vaaben. (Munksgaard)

TRODS ALT!

En ung Militærnægter fik Tuberkulose under sit Fængselsophold og blev overført til Militærhospitalet. Ligesom i Fængslet forsøgte Officererne dér ogsaa at overtale ham til at gaa ind i Militærtjenesten. Skønt han kun var en Knøs, svarede han dog frygtløst: »Jeg har mistet en Del af min Sundhed, jeg er rede til at miste det hele, men jeg kan ikke gøre, hvad De vil tvinge mig til«.

Det gjorde et saadant Indtryk paa Militærlægen, at han opnaaede den unge Mands Frigivelse og fik ham sendt hjem.

(Fra Polen - 1937)

NY UNGDOM

Udgivet af Ungdommens Fredsudvalg i København

Redaktør: Helge Foghmar

Udkommer 6 Gange aarlig

Kr. 1.80 pr. Aargang. — Gironummer 84572

Ekspedition, Redaktion: Nakskovvej 62 A. Valby.

Tryk: Erhvervs-Trykkeriet

Oplag: 3200

Dansk Fredsforening

— Forening for mellemfolkelig Ret.

FORMAAL: Foreningens Formaal er at medvirke til Gennemførelse af en mellemfolkelig Retsordning til Afskaffelse af al Krig. Indtil dette er naaet, søges fastslaaet, at Danmark ikke vil deltage i Krig.

ARBEJDE: I Tilslutning til internationale Organisationer med tilsvarende Formaal støtter Foreningen Arbejdet for en international Retsordning, som forpligter Staterne til uden Undtagelse at lade Stridigheder afgøre af Rettens Vej. Indtil saadan Retsordning er gennemført, opretholdes Adgangen til at bevare Neutraliteten. Der arbejdes for Afrustning og for Afskaffelse af tvungen Militærtjeneste, og saa længe den bestaar arbejdes for Lempelse af den „civile Værnepligt". Der arbejdes for, at kulturelt Samkvem mellem Folkene udvikles. Og endelig arbejdes der for, at Historieundervisningen skal være objektiv og saa alsidig, at den kulturelle og sociale Udvikling klart belyses.

Foreningens Arbejde for at sprede Oplysning om Fredssagen og vinde Tilslutning til Formaalet sker ved Udgivelsen af et Medlemsblad „Fredsbladet" og ved Udgivelse af

oplysende og agitatoriske Skrifter og Artikler, samt ved Afholdelse af Foredrag. Alle yderligere Oplysninger faas ved Henvendelse til Foreningens Sekretariat, St. Kongensgade 603, København K.

DANMARKS MAGINOTLINIE

Vor Generation oplever nu den anden Verdenskrig. En Dag sluttet maaske en ny Fred, der samtidig bliver Fundamentet til en ny Krig. Denne Dag bliver sikkert Signal til almindeligt Røre i Andedammen, nu kan man drage Nytte af de høstede Erfaringer. Problemerne vil blive fortolket paa mange vidt forskellige Maader, medens alle paaberaaber sig at ville forhindre den næste Krig. Medens de fleste Parter endnu holder sig ret passive for Samarbejdets Skyld, har man i visse Kredse travlt med Murskeen. Nyoprettede Militærorkestre, Propagandabladet »Folk og Værn« er blandt de Midler, man benytter sig af for at vinde Folkets Velvilje, som ogsaa unægtelig vilde være en nødvendig Ting, hvis der skal afses store Summer af de Midler, der skulde bruges til at bringe Landet paa rette Køl igen.

Det turde være en Kendsgerning, at Krigsførelsen har forandret sig meget siden sidste Krig. Et blot nogenlunde tidssvarende og tilstrækkeligt Panser og Luftvaaben kan Danmarks Pengepung ikke klare. Og vil man tilmed tænke paa Fornyelse af Materialet, kommer man helt paa Glat, bortset fra, at vi sikkert altid vil komme til at mangle Brændselsstof til at føre en motoriseret Krig.

Hvad venter man sig da? Har man til Hensigt at opretholde endsige udvide det gamle Selvmordsværn? Eller vil man paa Bekostning af alt andet afpresse de sidste Draaber af Landets Kraft til Fremskaffelse af et tidssvarende Værn?

Det turde være højst sandsynligt, at det danske Folk pure nægter at vedkende sig et saadant negativt Lotterispil. Kloge Mænd har forlængst set, at Danmark ejer en uovervindelig Maginotlinie, nemlig den danske Kultur. Denne Skanse kan aldrig overrumples eller forældes, naar blot Folket ikke selv trykker paa den Knap, der pludselig ruller Filmen 200 Aar tilbage. Tolerance, Fatning og Aandsdisciplin er Navnet paa Danmarks kostbare Kronjuveler. At besidde disse Egenskaber er Kravet paa og Garantisleden for et fremtidigt lykkeligt Land. Derfor maa det være vor første Opgave at modarbejde den Klike, der vil nedbryde, hvad andre opbygger, — vi maa alle tage vor Tørn ved vor sidste Skanse.

Arne Smith

ALDRIG MERE KRIG!²¹

Alle i vort land er fredsvener og anser krigen for den værste pest, der hjemsøger en lidende menneskehed«. Saadan skriver en dansk officer i 1942. Og dog arbejder han og mange flere paa at skabe en saa stærk dansk hær og flaaede, at vi kan føre en krig, hvis vi engang i fremtiden skulde føle os truet af en mægtig nabo.

Mange i vort land tror vel ikke paa, at et saadant forsvar vil være til synderlig nytte, men mener dog, at vi bør gøre i den retning, hvad vi kan.

Men der er ogsaa en del mennesker, som er kommet til den faste overbevisning, at krig ikke blot er haabløs gerning for et lille folk, men at det uden hensyn til, hvad man kan opnaa derved, er et uværdigt og utilladeligt middel i

²¹ Ukendt kunstner.

kampen for tilværelsen og friheden.

Saadanne mennesker, som ikke vil bringe »den værste pest« over vort land for at undgaa andre ulykker, men som vil sætte alle evner og kræfter ind for et fredeligt forsvar af vore menneskelige og politiske rettigheder, vil altid være velkomne til et samarbejde for fredens sag indenfor »Aldrig mere Krig«, den danske afdeling af »War Resisters International«, *de absolutte krigsmodstanderes verdensforbund*.

En betingelse for at blive medlem er, at man frigør sig for sine militære forpligtelser som angivet i lov nr. 187 af 1933 samt underskriver en erklæring, der lyder:

„Da jeg anser krig for en forbrydelse mod menneskeheden, vil jeg modarbejde og modsætte mig enhver form for krig, forsvars- og borgerkrig saavel som angrebskrig“

Dermed ønsker foreningen ikke at foreskrive sine medlemmer en bestemt handlemaade, men at henstille til hver enkelt at yde sin personlige indsats for fredens sag paa hvad maade, hans evner og lejlighed tillader det. En og anden vil maaske indvende, at vi slet ingenting kan udrette for freden imod de vældige kræfter, der nu er stillet til krigens tjeneste. — Maaske er det kun som en draabe i havet, hvad den enkelte kan udrette, men det ondes styrke kan ikke fritage os fra at sætte vore kræfter ind for det godes sag, og hvis virkelig alle er fredsvener, saa skulde det dog ikke være umuligt at faa en hel del af dem til at gøre et virkeligt arbejde for freden.

Først og fremmest kan enhver dansk mand i overensstemmelse med loven *nægte at være soldat*.

Dernæst kan vi undlade at deltage i den egentlige krigsproduktion i vaaben- og ammunitionsfabrikerne.

Endvidere kan vi modarbejde had og misforstaaelse mellem folkeslagene og derved udrydde en af krigens aarsager. Vi kan arbejde for retfærdighed og gode forhold i vort eget land, især bedre kaar for de daarligst stillede, og for en retsindig indstilling overfor alle vore naboer, saa vi ikke giver dem aarsag til angreb. Og under den nuværende besættelse kan vi arbejde for en rolig og værdig holdning overfor de fremmede, saa den danske regerings vanskelige opgave ikke gøres tungere end nødvendigt.

Efter krigen kan vi være med til at arbejde for en mere retfærdig fred end den forrige, for oprettelse af en mellemfolkelig retsordning, lige adgang for alle til jordens raastoffer, større mellemfolkeligt kulturfællesskab og venskab, genopbygning af krigsramte hjem og omsorg for nødlidende krigsramte.

Alt dette arbejde kan bedst gøres af ligesindede i fællesskab og ved samarbejde, og derfor er der brug for fredsforeningerne. Er De ubetinget modstander af al krig, bør De derfor melde Dem til arbejdet i den forening, der tager det skarpeste og stærkeste standpunkt imod krigen: »Aldrig mere Krig«.

Alle oplysninger om »Aldrig mere Krig« faas hos foreningens formand: Valgmenighedspræst Uffe Hansen²², Ubberup pr. Kalundborg. Gratis prøvenumre af medlemsbladet. Henvendelse til ekspeditionen: Fru Lærer Mathiasen, Lysbro, Silkeborg.

KVINDERNES INTERNATIONALE LIGA FOR FRED OG FRIHED

har — siden 1915 — haft sin Afdeling her i Landet. Danmark var et af de 13 Lande, der havde sendt Delegerede til den Kongres, hvor denne Kvindeliga dannedes. — Den danske Afdelings Formaal er udtrykt saaledes i Lovene: I Overensstemmelse med de paa Ligaens internationale Kongresser vedtagne Resolutioner at støtte Bestræbelser til Fremme af Fred og mellemfolke-

22 (1894-1994) Uffe Hansen, Valgmenighedspræst og pacifist.

Medlem af Aldrig mere Krig, Dansk Fredskonference og Foreningen af antimilitaristiske præster.

Formand for Dansk Fredsråd.

Hansen underskriver protestadresse til regering og rigsdag mod 'Straffelove med tilbagevirkende Kraft' 1948.

lig Forstaaelse mellem Nationer, Klasser og Racer. De mere bestemte Retningslinier i Arbejdet er: Mellemlfolkelig Forstaaelse, — International Retsorden og International Afrustning. STAAR UDENFOR AL PARTIPOLITIK

Medens det ligger i Sagens Natur, at Ligaens og den danske Afdelings Arbejde er af polUisk Art, idet det drejer sig om de utallige politiske og økonomiske Spørgsmaal, som daglig trænger sig ind paa Livet af alle tænkende Mennesker, maa det stærkt understreges, at dette Arbejde udføres uden Hensyn til nogensomhelst partipolitisk Indstilling. — Vi byder velkommen enhver Kvinde, der ønsker Retten i Magtens Sted og vil medvirke til, at Krigens Aarsager afsløres og modarbejdes, og til at klarlægge, hvad der er Ret, og hvorledes den kan skaffes respekteret varigt og uden Vold.

Vort Meddelelsesblad »Fred og Frihed« ekspederes fra Ligaens Hovedkontor, Købmagergade 69, København K.

Og saa var der.....!

Og saa var der Konen i et saakaldt troende Hjem, som meget gerne vilde med til et Møde i Missionshuset, hvor en kendt Missionær skulde tale. Men samtidig skulde hun bage Brød. — Nu tænkte hun, at naar hun nu slog Brødet op og satte det ind i den kolde Ovn og saa bad rigtig mindeligt til Vorherre, vilde Brødet nok være bagt, naar hun kom hjem. Selvfølgelig var Dejgen ved hendes Hjemkomst lige saa raa, som da hun gik.

Det samme er Tilfældet med Freden. Selv om vi aldrig saa mindelig beder om en varig Fred, maa vi selv gøre det, vi kan, til at opnaa det, vi beder om.

I denne lille »Smagsprøve« paa »NY UNGDOM« kan De læse om tre Fredsforeninger, der allerede nu gør et Arbejde for Fredssagen. Vær med i Arbejdet — tag Deres Standpunkt — De skal være velkommen i vore Rækker.

Slægt skal følge Slægter, saa lyder Lovens Bud; men ej, at Slægt med Vold skal slette Slægter ud.

Hvis De tegner Abonnement paa »Ny Ungdom« nu, faar De hele Aprilnummeret, der er paa 12 Sider, tilsendt. Af Indholdet kan nævnes: Et mellemlfolkeligt Hjælpesprog, Dristige Annoncer og sund Ungdom, Schweiz kan. Trods alt, Luftangreb, Hvordan Konflikter løses.

Benyt Bestillingssedlen!

Hvis De

er blevet interesseret for Fredsarbejdet, — og

Hvis De

kunde ønske at faa tilsendt et Ungdomsblad, der kæmper for Fredssagen kan De

kan De

indsende denne Blanket i lukket Brev til Ekspeditionen: Nakskovvej 62 A. Valby

A Jeg ønsker det næste Nummer af „NY UNGDOM" gratis tilsendt.

B Jeg ønsker at tegne Abonnement paa „NY UNGDOM" (6 Numre — Kr. 1.80 aarlig) Gironummer 84572

Sæt Kryds red det ønskede.

Navn: Stilling:

Adresse Postdistrikt:

Menneskehed

Menneskehed, du forraadte Begreb,
kuet med Vaaben og snæret med Reb,
pisket til Slave og slængt i Bur —
stakkels bespottede Karikatur...

Menneskelykke, Menneskeværd,
stykket i Race, i Had og i Hær,
koldt divideret og kynisk talt op —
Menneskeværd: Regimenter af Krop..

Menneskeret — hvad er Menneskeret? —
møde sin Død for en blank Bajonet,
slettes et Sted i et sirligt Arkiv —
Menneskefrugt af et Menneskeliv...

Menneskehed, du, som parres og gror,
du, som befolker den lidende Jord,
du, som blev Race, blev Hær og blev Had:
Rejs dig mod det, som har splittet dig ad.

Fat dog, at dette er Menneskeværd:
Leve sin Broder broderligt nær,
unde sin Næste at spise sig mæt...
— Menneske, kæmp for din Menneskeret...²³

M E D D E L E L S E R

F R A

UNGDOMMENS FREDSDUDVALG

Nr.
12-

Maj
1944.

D e n n y e U n g d o m .

Mel.: Vi er Børn af Sol og Sommer.

Har I set den nye Ungdom,

der fra Danmark drager ud, der

23 Bogtrykt foliantside i Fredsakademiets arkiv.

vil genopbygge Verden efter
Krigens Rædselsgru.
Har I set den nye Ungdom,
som ej taaler Mord og Svig?
Denne frie danske Ungdom,
der vil aldrig mere Krig.

Vi har lært at elske Danmark,
men vi ved, at ej ved Magt
kan vi genopbygge Verden,
som ved Krig i Grus er lagt.
Har I set - o.s.v.

Vi vil ikke værne Danmark
med Kanoners Krudt og Staal,
vi vil øve Fredens Gerning,
det for evigt er vort Maal.
Har I set - o.s.v.

Vi vil bygge os et Danmark,
hvor ej Magtbegærets Aand
river ned og lægger øde,
hvad vi skabte ved vor Haand.
Har I set - o.s.v.

Vi vil slette gammel Uret,
Vi vil ved Retfærdighed
skabe nye Samfundsformer,
drevet frem af Kærlighed.
Har I set - o.s.v.

Slut saa op i vore Rækker -
kom fra Syd og kom fra Nord,
lad os slette alle Grænser,
saa vi aldrig øver Mord.
Har I set den nye Ungdom,
som ej taaler Mord og Svig.
Denne frie danske Ungdom,
der vil aldrig mere Krig.

Rigmor Sørensen.

Palle Fønss.²⁴

Litteratur

Andersen, Alsing: Folk og Værn. Foredrag holdt i Socialdemokratisk Forening i Randers i Efteraaret 1941. 1942. - 20 s.

Fred ved Ret. En populær Studievejledning i Freds- og Folkeretsspørgsmaal.
- Odense: Normann ; Ungdommens Fredsudvalg, 1943. 118 s.

Freden og Fædrelandet. Artikler af: Else Zeuthen, Aage Nielsen og J. Gaarn Larsen.
- Silkeborg : Aldrig mere Krig, 1942. - 32 s.

Nordens Enhed: Artikler af: Fridlev Skrubbeltang, H. P. Hansen, Hagbard Jonassen og Uffe Hansen. - Holbæk : Aldrig mere Krig, 1942. - 40 s.

NY UNGDOM Side 3

DRISTIGE AMONCER OG SUND UNGDOM!

I den senere Tid har man i Dagbladenes Forlystelsessider fundet dristige Annoncer, saavel i Tegninger som i Tekst, for saa den ene og saa den anden Film. "Se denne pikante franske Film" - "Mere dristig end nogen Sinde" - "En Film om Mandens og Kvindens intimeste Liv" - "En stærk og dristig Film" o.s.v. og tilsvarende Lokkemad anvendes nu ogsaa i Bogre-

24 (1915-1962) Palle Fønss, skuespiller, forfatter og NATO-modstander under den kolde krig. Hans mest kendte vise er I Vandkunstens lille cafe.

klamens Tjeneste. I "Har De læst", der er udgivet af Dansk Bogtjeneste, finder vi en Annonce for en Bog om en "velhavende Købmand, som tager en ung Pige op i sin Bil" og der bliver serveret en lille "Bid" af Bogen, - se her: "Saa gled hun roligt ned ved hans Side. Der var en behagelig Duft i Vognen af Kølnervand og Cigarrøg, hun befandt sig allerede udmærket. Hendes sorte Kjole var gledet op, saa hendes Knæ var synlige, men hun vilde ikke trække Kjolen ned, det var nok bedst saaledes foreløbig, til hun kendte ham lidt nøjere. Alle Mænd skal behandles ens i Begyndelsen, til man kender deres specielle Ønsker".

Kommentarer: Herre Gud, -"vi er klare over Hensigten med disse "flot" udstyrede Annoncer, - større Omsætning - større Fortjeneste, - og vi er i og for sig ikke spor forargede, - vi bliver hverken mere eller mindre ophidsede eller nedhissede over saadanne Omgange, for vi ved, at heldigvis er Størstedelen af dansk Ungdom saa sund og rask, at den ikke lader sig afficere -af disse "Skrig" i Annoncerne - og derfor er denne Form for Reklame lidt af en Misforstaaelse - og vi forstaaer ikke, at Bladene stadig er saa "dristige" og ikke vil holde sig for gode til - at bringe dem frem for Folket.

ax-

SCHWEIZ KAN!

Et Eksempel paa fredeligt Samarbejde!

I Politiken for d. 27. Febr, skriver cand, polit, Finn T. B. Friis, - der vil være kendt som Forfatter til flere udmærkede Artikler om mellemfolkelige Spørgsmaal og lign., om "Schweiz internationale Opgaver under Krigen", hvoraf vi tillader os at bringe et Citat:

Fra mange Sider har man med Beundring peget paa den lille Statsdannelse i Europas Midte, der inden for et saa begrænset Omraade rummer Folkegrupper med forskellige Sprog, forskellige Kulturkredse og forskellige Trossamfund. At de trods alt' kan leve sammen i Forstaaelse og broderligt Samarbejde er et levende Bevis paa Tilpasning og Disciplin. Det schweiziske Folk har bevist, at der kan ske en Tilnærmelse mellem Folkeslag, der tilsyneladende rammer mange Modsætninger. I Schweiz er man sig fuldt "bevidst, at man i en Situation som den nuværende maa gøre alt for, at netop dette Eksempel bevarer sin fulde Gyldighed. Udadtil maa det schweiziske Folks Forhold til Naboerne til Stadighed være præget af Vilje til Forstaaelse. Som den schweiziske Udenrigsminister Pilet-Golaz sagde i en Tale den 4. Juni 1941: "Uden nogen Sinde at skade nogen maa vi være parate til at tjene enhver og derigennem hele Menneskeheden. Ved Respekt for andre, ved Rå og Besindighed, ved Ofre, vi modigt paatager os, vil vi gøre os fortjente til at beholde det gode Omdømme, vi har nydt ned gennem Tiderne, og de Velsignelser, som Forsynet saa højmodigt og i saa rigt Maal har skænket os".

Ved Siden af at give Verden et godt Eksempel paa gensidig Forstaaelse viser det schweiziske Folk nu som saa ofte før sin Vilje til aktivt at tjene Menneskeheden. En saadan Holdning er et klart Bevis paa, at Neutraliteten ikke er noget rent negativt eller passivt, men rummer noget virkelig positivt. De bedste schweiziske Traditioner fortsættes? Gæstfrihed, Hjælpsomhed, Menneskelighed viser sig paa talrige Maader".

=====

Svenske Flyveautoriteter oplyser at en Flyver i 15.000 Meters Højde over Stockholm vil kunne se helt til Halmstad i Syd, Riga i Øst, Vasa i Nord og Oslo i Vest. - Alt er naturligvis under Forudsætning af, at Luften er absolut klar, og der ingen Skyformationer er til Stede.

* * *

Over 12.000 Russere er døde i de finske Fangelejre. 30% er døde som Følge af Saar eller Sygdomme, de havde paadraget sig under Kampene. Af den øvrige Del er Størstedelen døde som Følge af Epidemier, især Tarm- og Mave sygdomme.

* * *

I Norge har Quisling²⁵ udsendt en Bog-Index (Forbud mod skadelig Læsning) omfattende over 800 Forfattere.

* * *

Lad dette Blad ligge fremme paa Deres Bord, saa enhver Besøgende kan se det og derved faa Interesse for vor Sag.

ET MELLEMFOLKELIGT HJÆLPESPROG!

Der er sagt: Sproget er den Skede, hvori Aandens Sværd stikkes. Vi, der definitivt har givet Afkald paa Sværdet af Staal og grebet Aandens Sværd, maa nødvendigvis ogsaa have vor Opmærksomhed henvendt paa Sproget.

I vort pacifistiske Virke vil vi hurtigt "blive klar over, at vort Modersmaal er ypperlig anvendeligt til Landets Grænser - og heller ikke længere. Tanken ledes da naturligt hen paa Spørgsmaalet om et mellemfolkeligt Sprog. Hertil maa jeg dog gøre opmærksom paa, at der ikke "blot allerede eksisterer et saadant Sprog, men at dette Sprog, Esperanto hedder det, gennem ca. 55 Aar har bevist sin fulde Anvendelighed og Eksistensberettigelse. I denne Artikel kan jeg ikke gaa ind paa selve Sprogets Konstruktion, men maa henvise interesserede til ved egen Undersøgelse at konstatere, at Sproget er overmaade let at lære i Sammenligning med de nationale Sprog paa Grund af dets internationale Tilsnit og større Simpelhed i den grammatiske Opbygning. (Henvendelser om Lærebøger o.l, til en af nedenstaaende Adresser).

Et Par konkrete Oplysninger vil bedst vise, at Esperanto som Verdenssprog ikke er en Utopi, men en Realitet, der er ved at fuldbyrdes:

Esperanto kom frem i 1887, skabt af Sproggeniet Dr. L. L. Zamenhof. I 1889 udkom den første Avis paa Esperanto. Antallet af større Aviser, Tidsskrifter og alle mulige Fagorganer er senere vokset til over 100. I 1905 afholdtes den første Verdenskongres med ca. 800 Deltagere. Senere er der hvert Aar afholdt Esperantokongresser med op til 4000 Deltagere. Ogsaa ved internationale Kongresser afholdt af andre Organisationer har Sproget fundet Anvendelse.

Hovedværkerne fra Verdenslitteraturen er oversat til Esperanto. De ca. 11000 Bind, der nu staar til Esperantisternes Raadighed, udgøres af baade oversatte og paa Esperanto forfattede Bøger. Et levende Bevis paa Sprogets Duelighed er det, at der er opstaaet flere betydelige Forfattere, der har Esperanto til Forfattersprog.

Fra omtrent 100 Radiostationer i over 20 Lande er der blevet sendt Esperanto i Form af Undervisning, Foredrag, forskelligartet Underholdning, Turistreklamer m. m.

I nogle Lande er Esperanto endvidere Skolefag. Herhjemme er der i den Retning gjort

²⁵ (1887-1945) Vidkun Quisling, forsvarsminister 1931-1933. Diktator under tyskernes besættelse af Norge.

vellykkede Forsøg med Børneundervisning. I den danske Aftenskole er Sproget tilskudsberettiget, ligestillet med andre Sprog.

Endelig kan nævnes den Rolle, som Esperanto ganske naturligt spiller inden for Handelslivet og Rejselivet. Og paa endnu mange Felter, hvor det kan have stor Betydning for den enkelte (Pacifisme, Vegetarisme, Filateli, Spejdersport o.s.v.) "bliver Sproget anvendt. Ogsaa den almindelige Korrespondance mellem alle mulige Esperantister i alle Verdensdele er det i høj Grad værd at lægge Mærke til.

Det er indlysende, at et internationalt Sprog kan hjælpe betydeligt med til Udbredelsen af de pacifistiske Ideer - og naar den Tid kommer, til Opretholdelse af Fred og Forstaaelse mellem Folkene.

Lad os derfor som konsekvente Fredsvenner ogsaa ruste os paa dette Punkt, saa Aandens Sværd kan række endnu længere.

Knud Aage Hansen.

=====

GULDKORN!

Det er en ganske selvfølgelig Ting, at de Kristne danner et Broderskab

Biskop Berggrav.

* * *

Hvilken Regering er den bedste? - Den, der lærer os at regere os Selv'

Goethe.

* * *

At ville gennemføre Retfærdighed med Vold og Magt er en Selvmodsigtelse, thi Vold er i sig selv en Uretfærdighed.

* * *

Retfærdighedens Realisation kan heller ikke være afhængig af et rent ydre Overmagt-Forhold.

E. Dehn²⁶.

* * *

En Læser skriver til os!

26 (1877-1973) Emil Dehn. Inspireret af og oversætter nogle af Leo Tolstojs bøger. Medlem af Dansk Fredsforening og Kristeligt Fredsforbund. Opgiver omkring 1910 en stilling i overformynderiet for at blive fuldtidspacifist. Initiativtager til oprettelsen af Kvindernes Fredsforbund, Danske Akademikeres Fredsforbund og Ungdomsforeningen Pax.

Midt i Tidens Mørke bør "Ny Ungdom være et Lyspunkt, der vil gøre en Indsats for Danmark og for Freden. Op af denne Mørketid kan der opstaa en ny og bedre Tid, hvis Ungdommen for Alvor vil gøre et Arbejde herfor.

Aa. L. - Beder.

* * *

Grundet paa Pladsmangel er flere indsendte Artikler ikke med i dette Nummer. - Artiklernes Ortografi er bibeholdt. - Red.

LUFTANGREB!

Faremomentet ved eventuelle Luftangreb skærpes yderligere ved, at Krigsproduktionen for det meste foregaar inde i Byernes tætteste Bebyggelser. Uden tilsyneladende Skrupler lader den danske Regering uskyldige Mennesker udsætte for de Følger, som Angreb paa disse Virksomheder vil medføre. Og et er da sikkert, nye Angreb vil komme. Saalænge dansk Industri arbejder, maaske indirekte, for Krigsproduktionen, saalænge er Danmark aktiv Deltager i Krigen og er med til at forlænge denne. Det er den moderne Krigs Lov, at Fjendens Krigsproduktion skal forhindres, standses, og naar Regeringen af forstaaelige Grunde endnu ikke har sat en Grænse, naar Befolkningen ikke selv nægter at tage Del i Krigsindustrien, ja, saa kan man kun vente det, der er sket ved de sidste Bombardementer paa København. - Da Loven om Civilbefolkningens Beskyttelse mod Luftangreb første Gang var til Behandling paa Rigsdagen, fremdrog et Par energiske Folketingsmænd de uheldige Forhold, at en Række krigsindustrielle Virksomheder og andre, f. Eks. Soyakagefabriken²⁷, laa i København og paaviste den Fare, de rummer for Hovedstadens Befolkning, hvorfor de krævede dem forflyttet, - Hvad er der saa at gøre?

- 1) standse al Krigsproduktion - og hvis dette ikke kan lade sig gøre - saa sørge for at Fabrikerne saa vidt muligt bliver fjernet fra Byernes Nærhed.
- 2) fremskaffe effektive Beskyttelsesrum, "Jordhulerne" og Beskyttelsesrum, der er broderet med Rør (Vand - Gas etc.) bør erstattes med ordentlige Beskyttelsesrum, der i Fredstid kan bruges til Lagerrum, Garager etc.
- 3) alarmere i god Tid.

Hefo.

* * *

HVAD KAN DET NYTTE?

Hvor ofte møder man ikke det Spørgsmaal:

"Er det ikke haabløst netop nu?" - naar man taler med Folk om Fredsarbejdet. De finder det meget smukt og godt, men nærmest noget naivt, saadan som Verden ser ud. - Men en saadan Opfattelse er ikke Udtryk for en sund Vurdering af Virkeligheden. Naar Sygdom i særlig Grad raser, sætter man flest Kræfter ind i Kampen mod den. Paa samme Maade maa Kampen mod Krig selvfølgelig føres med de kraftigste Midler, netop nu!! Vær med i Arbejdet - tegn Abonnement paa Ny Ungdom. (Kr.1.80 pr. Aargang - 6 Numre) Benyt Bestillingsseddel paa Bagsiden. Agiter for Udbredelse af Bladet.

²⁷ I 1937 havde Aldrig mere Krig udgivet dr. phil. Stig Veibels 20 sider store pjese "Kan klorlageret paa Islands brygge betyde en giftgaskatastrofe over København?"

Til Læserne!

I Listen, vi bragte i sidste Nummer over Gaver, vi havde modtaget, manglede enkelte Giveres Navne. Grunden er den, at Pengene var indsendt sammen med Betaling for Postkort og Mærkater. Vi siger alle disse Tak - og skal for Fremtiden sørge for at alle Bidrag, vi modtager, vil blive offentliggjort, enten under Mærke eller under Navn.

Fra 10/1-10/3 har vi haft den Glæde at modtage følgende Bidrag:

E. Dehn, Gentofte	5.00
Helmer Fogedgaard, Skråbelev.....	0.20
J. Mølgaard, Fæsteholt.....	1.20
Rob. Funch. Jensen, Aarhus.....	3.20
Emil Jensen, København.....	0.20
Niels Egelund, Revninge.....	0.20
Georg Jensen, Hvalsøe.....	2.90
Børge Jensen, København	3.20
Høgsbro Holm, Kbhvn.....	0.20
Egleh, København.....	3.20
A. Kristensen, Kbhvn.....	0.20
Ivar Salomonsen, Ry.....	1.20
Arne Smith, Maribo.....	2.90
Gunvor Appel, Kbhvn.....	0.20
Halvor Jensen, Skive.....	2.90
H. P. Hansen, Slagelse.....	3.20
Hagbard Jonassen ²⁸ , Holte.....	1.55
Einar Nielsen, Kbhvn.....	7.90
Haar, Korsør	3.20
Uffe Hansen, Kalundborg.....	3.20
Knud M. Jørgensen, Horsens.....	0.40
Kvindernes Fredsliga, Kbhvn.....	50.00
Grouborg, Stege.....	0.20
H. E. Jensen, Toustrup.....	0.20

Enestaaende Tilbud!

Som De sikkert har bemærket, har De med dette Aprilnummer modtaget nogle faa Stk. "Omslag" , som De nok vil være venlig at lade gaa videre til Venner og Bekendte*

Skulde De, hvad vi haaber, faa Brug for endnu flere, kan De rekvirere disse for en meget billig Pris.

10 Stk."Omslag" Kr. 0.60

20 - - - 1.00

100 - - - 4.00

Vi haaber at høre nærmere fra Dem desangaaende. De kan som sædvanlig indsende Pengene paa Postkonto 84572. (Bemærk hvad Pengene skal bruges til).

* * *

Tryksager:

Mærkat-Postkort med "Klicheen" paa "Omslaget"s tredje Side er nu nedsat og koster:

5 Stk. Postkort Kr. 0.30

10 - - - 0.50

25 - - - 1.00

* * *

"Aldrig mere Krig"s Jubilæumsberetning²⁹, 34 Sider, mange Artikler fra Fredsfolk i andre Lande. Denne Tryksag er gratis, kun skal Omkostningerne ved Forsendelse + Ekspedition betales, hvilket andrager Kr. 0.30.

* * *

28 (1902?-1977) Dr. phil. i pollenundersøgelser i 1950. Stiftende medlem af Aldrig mere Krig 1926, og stiftende medlem af Fredsvennernes Hjælpearbejde 1942.

29 Aldrig mere Krig 1926-1936 / Udgivet af Aldrig mere Krigs hovedbestyrelse. Silkeborg, 1936.

HVORDAN KOMFLIKTER LØSES.³⁰

Der kunde skrives tykke "bøger om, hvordan konflikter løses - og psykologerne, etikere, historikerne, kulturfilosofferne og præsterne skriver dem. Men i en kort artikel kan der kun peges paa et par hovedpunkter.

Konflikter mellem mennesker løses meget ofte ved, at den eller de, der starter konflikten, faar deres ret. Hvad der er ret i de tusinde forskellige tilfælde, og hvor meget ret der er paa begge sider, det er saa et andet spørgsmaal, som det vil føre for vidt at gaa ind paa. Men for at finde ud af det maa man have viden om forholdene og forstaaelse af modpartens situation. Og jo mere drivkraften bag det hele er sympati (næstekærlighed, menneskelighed) og viljen til forstaaelse, jo lettere løses konflikten til "bunds. Altsaa tre Tings vilje til forstaaelse for modpartens eller for sagens Skyld, vilje til en retfærdig løsning og kendskab til modpartens forhold og synspunkter.

Efter dette princip bør konflikter mellem staterne løses; efter fredsvennernes mening. "Freds-Bladet" har da ogsaa som sit motto: fred ved ret. Og fredsbevægelsen har som sin opgave at virke for saadanne løsninger.

I den retning er det jo gaaet indenfor den retslige udvikling i den enkelte stat. Blodhævnen, og det at tage sig selv til rette, er forsvundet i de højerestaaende Stater, og ret, sympati og viden præger mere eller mindre de afgørelser, der træffes.

Men de fredsvenner, for hvem disse ideer hører sammen med livsanskuelsen, maa søge at praktisere dem paa alle omraader, hvor de har indflydelse. Vi maa saaledes alle ønske klassekampens konflikter løst, ja selve klassekampen afskaffet - og efter evne være med til at arbejde derfor. Tænk, hvis man fra begge sider prøvede at forstaa hinandens ret og mødtes med sympati! Lange udsigter, siger De maaske, men er der anden vej frem?

Og et andet eksempel i den mindre stil: I skolen maa vi hver dag prøve at ordne smaa eller større konflikter. Hvis vi gør det ud fra kærlighed til "børnene, vilje til at gøre ret og skel til alle sider og med viden om børnepsykologi osv., har vi størst udsigt til at naa et godt resultat; saa ordner vi lettest aarsagerne og ikke blot symptomerne.

Noget lignende gælder i privatlivet, mellem ægtefæller, mellem forældre og børn, mellem naboer og arbejdskammerater osv. Og som vi er i dagliglivet, saaledes bliver vi ogsaa i større forhold. Der er sammenhæng mellem de idéer og principper, vi lader os lede af i det smaa, og dem, som staterne ledes af. De samme principper og den samme aand løser konflikter i dagliglivet, i. det sociale og i det internationale liv.

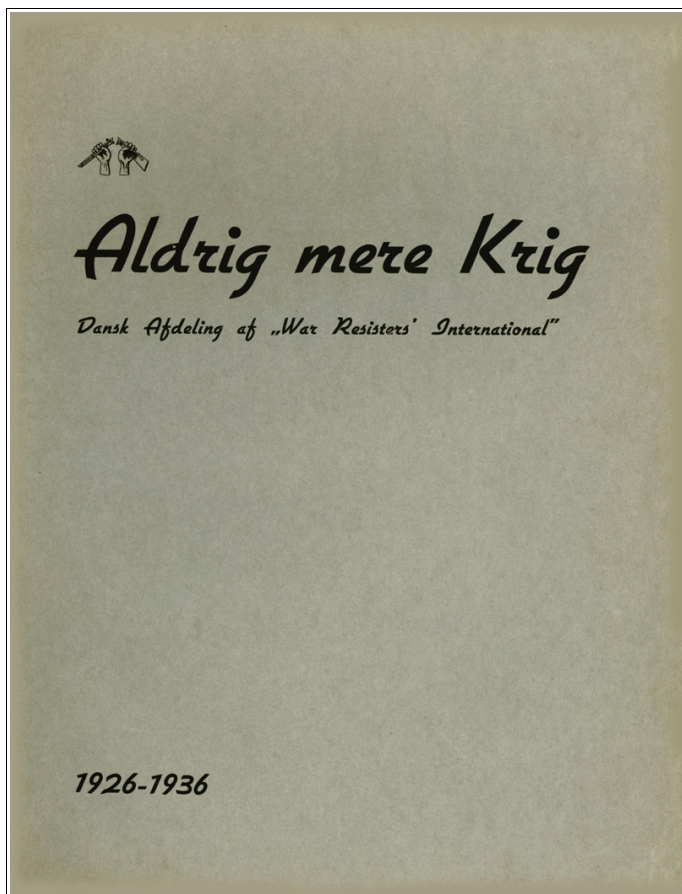
Nu er der saa to Spørgsmaal tilbage. Det ene er: hvordan kommer disse principper og den aand til mere at præge de enkelte mennesker og de store forhold? Ved sund fornuft? Selvopholdelsesdrift? Udvikling (hvad er det)? Opdragelse (men hvordan)? Kristendom? Jeg har aldrig mødt det stærkere eller oftere end hos de bedste kristne mennesker, og det er dom, jeg helst vil ligne. Men De maa selv tage stilling til, hvor den største kraft er at finde«

Det andet spørgsmaal lyder nemlig, og sagen er saa vigtig, at man kan stille et personligt spørgsmaal uden at gøre undskyldning for det: Hvordan skal vi løse konflikterne ? Er De med til at løse konflikterne eller til at skabe dem?

*

Er De blandt dem der endnu ikke har faaet betalt for Postkort-Mærkater - leveret i December Maaned 1942??
Det kan imidlertid naas endnu. Beløbet Kr.1.65 kan indsendes paa Postkonto 84572.

30 Artiklen er genbrugt i Fred og Frihed, 1943 nr. 9 s. 66-67.

Gandhi

Som De sikkert allerede har set, bringer "Omslaget" en ganske kort levnedsskrivelse om Gandhis liv. Artiklen er et referat af et foredrag, der blev holdt af en dansk missionær, som har været i Indien det meste af sit liv³¹. Foredraget blev holdt i et privat hjem, og bagefter var der lejlighed til at stille spørgsmaal og drøfte emnet. Maaske har den, der læser dette, lejlighed til at arrangere lignende sammenkomster i sit hjem til drøftelse af aktuelle problemer eller til oplysning. Tal om sagen med nogle andre, der vil tage medansvar for aftenens vellykkede forløb, sæt god tid af til samtale, indbyd de rigtige folk.

Held og lykke med det!

Aa. N.

DUPLIKANT
RY 5612

VED AARSSKIFTET [1943]

Af Jesper Simonsen.

For fjerde Gang passeres et Aarsskifte, mens Krig omspænder Verden. Med stigende Forbitrelse forøges Indsatsen af Menneskeliv og Materiel for at fremkalde den Afgørelse, bag hvilken Genopbygningen venter. Og imedens tæres der stærkt paa Samfundets Reserver, de Værdier af enhver Art, som er opsparede i Fredens Dage, ikke som en død Kapital, der venter paa sin Anvendelse, men indsat i de mange Anlæg og Gøder, som skulde gøre Verden bedre at leve i. Efterhaanden som disse Værdier ofres paa Krigens Alter, vokser Hverdagens Vanskeligheder, og Ængstelsen for Fremtiden tynger Sindene.

Denne skæbnetunge Udvikling gør selvsagt ogsaa sin Indflydelse gældende paa vort Arbejde. Ikke saaledes at man vender sig fra vort Maal: Fredens Sikring. Der er i vore Dage ingen, der tager Krigen i Forsvar ud fra Betragtninger over, at den i sig selv skulde bringe Menneskeheden Værdier, som i mindste Maade kan opveje den Nød og Elendighed, den fører med sig. Det erkendes fra alle Sider, at det er en Forbrydelse at kaste Verden ud i Krigens Vanvid, og naar den dog raser, ses dette som en Følge af Politik, der har trodset Rettens og Retfærdighedens Bud og Udviklingens Krav, og som derved har fremkaldt en Spænding af den Art, der kun kan udløses i Krig og voldeligt Opgør med det bestaaende. Det har aldrig staaet klarere i Folkenes Bevidsthed end nu, at Krigen burde høre Fortiden til, og at Kulturens Fremgang, ja Opretholdelse er betinget af Fredens Sikring.

³¹ Formodentlig Ester Menon. Hun bosatte sig i Danmark kort før anden verdenskrig.

Men selv om Maalet saaledes staar urokket, maa Arbejdet for dets Virkeliggørelse dog paavirkes af den Usikkerhed, der følger af, at det mellemfolkelige Samfund er sprængt og Forudsætningerne for dets Reorganisering ukendte. Et er imidlertid sikkert: En Dag skal Samarbejdet over Landegrænserne genoptages, og det fredelige Forhold mellem Folkene paany finde sin Form. Det er af alt overskyggende Betydning, at Fredens Genoprettelse ikke denne Gang bliver en Fortsættelse af Fortidens Rivalisering mellem Stater eller Statsgrupper med aabenlyse eller kamuflerede Kaprustninger og stadig ulmende Krigsfare. Ved Dannelsen af Folkenes Forbund efter forrige Krig vakte de høje Idealer, der opstilledes som Rettensnor for Staternes Handlinger i det indbyrdes Forhold, store Forventninger til den kommende Udvikling. Men i Realiteten blev man ved det gamle; der taltes Fred, men handledes Krig, og Forventningerne indfries ikke. Det er Nutidens; største Opgave at forberede den kommende Fred saaledes, at den Skuffelse, der blev det ældre Slægtled til Del, ikke skal gentages. Af væsentlig Betydning for, at dette kan lykkes, er det, at en stærk og klar offentlig Mening støtter Bestræbelserne for Forstaaelse og retligt ordnet Samarbejde mellem Folkene. Her har ethvert Folk, som paa Rettens Grund vil betrygge sin Stilling som fri Nation i Staternes Samfund, sin Opgave. Og ikke mindst i Tider som disse kan der ogsaa i et lille Samfund som det danske ydes en Indsats. Der er først og fremmest Grund til at værne om den nordiske Linje i mellemfolkelige Forhold. Det er ofte og med Rette fremhævet, at Respekten for Retten ogsaa i mellemfolkelige Spørgsmaal hører med til nordisk Egenart. Det har i høj Grad været medvirkende til den særlige Anseelse, som de nordiske Folk har nydt i international[^]Politik, at det stod fast i Omdømmet, at de altid vilde være at finde, hvor Ærbødighed for Retten bød dem at staa. Resultaterne ogsaa i deres indbyrdes Forhold gennem et langt Spand af Tid af denne retlige Kultur er det stærke Bevis for, hvor grundfæstet den har været. Og i nøje Harmoni med den angivne Linje er den Militærpolitik, de nordiske Stater hidtil har ført. Nu løbes der herhjemme Storm mod denne Politik. I Forsøg paa at udnytte de Stemninger, som Begivenhederne har affødt, udfoldes ihærdige Bestræbelser for at føre vort Folk bort fra denne Rettens og Fredens Politik og ud i en Militærpolitik, hvorefter det intet har at vente. De to Principper, som her brydes, kræver begge en Indsats af yderste Evne, men af væsensforskellig Art.

Den mellemfolkelige Politik, som har samlet det danske Folk paa det Grundlag, vi her har kaldt den nordiske Linje, staar i Henseende til de Krav, den stiller til Regering og Folk, ikke tilbage for Fortidens Militærpolitik.

Den stærke Følelse af nordisk Samhørighed, som i den senere Tid paa forskellig Maade er kommet til Udtryk, fortjener den største Opmærksomhed. Det kan kun glæde nordiske Fredsvenner, at der ogsaa fra andre Sider sættes ind for at give officiel, nordisk Samarbejde nye, praktiske Opgaver til Gavn for Udviklingen indadtil og til Styrkelse af Brødrefolkenes Stilling udadtil. I Fællesskab vil de med Vægt kunne gøre deres Indflydelse gældende, naar det fredelige Samarbejde i Verden atter skal organiseres. Men ogsaa her gælder det at fastholde den nordiske Linje; thi det er i Kraft af den, at Norden har noget særligt at bringe Udviklingen af Forstaaelse og Ret mellem Folkene. Tanken om nordisk Militæralliance, der — som undertiden før, men altid uden Held er dukket op, har intet med den nordiske Linje at gøre, og den savner endnu mere udpræget end nogen Sinde afgørende Forudsætninger af praktisk og politisk Art for at kunne virkeliggøres.

Det er en af Tidens mest betydningsfulde Opgaver at fastholde og udvikle denne Side

af nordisk Egenart. Den har vist sig stærk i det danske Folk. Men vi bør være os den bevidst som Grundlag for Tidens Politik og for en Indsats i Fremtidens Genopbygning af Samarbejde og Orden i det mellemfolkelige Samfund; thi kun i bevidst Taget Stilling for den kan positivt Arbejde for dens Fastholdelse og videre Udvikling ydes.

Overfor denne Opgave har Fredsvenner en særlig Forpligtelse; thi den bærer mod det Maal, der er deres. Og det tør vel ogsaa hævdes, at nordisk Fredsbevægelse har sin Andel i, at Tanken om Retten som Grundlag for Forholdet mellem Folkene har haft særlig Bæreevne hos Nordens Folk. Vi har her en Arv at vogte og at give videre.

Lad derfor det nye Aar blive et Arbejdsaar i vore Organisationer og udadtil, hvor Lejlighed gives. Og lad os navnlig støtte den Ungdom, som i »Ungdommens Fredsudvalg« vedkender sig Arv og Gæld i Forhold til den nordiske Linje i mellemfolkelig Politik, og som med Blikket mod Fremtiden søger at dygtiggøre sig til de store Opgaver, der venter.

Særtryk af Fredsbladet Nr. 1 1943

Fritz Nielsens Bogtr., A/S., Kbhvn. K. 1943 2 s.

Om fremtidens opgaver.

Paa "Kvindernes Fredsliga"s sidste landsmøde blev der vedtaget en resolution, der bl. a. indeholdt følgende: "Vor første forestaaende opgave vil blive at ta del i genopbygningsarbejdet efter krigen, bl.a. ved at medvirke til en snarlig genoptagelse af de internationale forbindelser i videst muligt omfang. Vi maa derfor arbejde mod hævnfølelse og folkehad og maa vise vor samhørighed med den øvrige menneskehed ved et upartisk hjelpearbejde paa de omraader, hvor et saadant vil være paakrævet".

Disse opgaver maa ogsaa være "Ungdommens Fredsudvalg"s; og der vil blive brug for alle gode kræfter til løsningen af disse maaske ikke mindst ved deri første nemlig at arbejde mod hævnfølelse og folkehad, thi en krig har altid affødt had mellem folkene, og det er meget lettere at gi efter for det ukontrollerede had end at prøve at omsætte hadet til en naturlig harme, der lader os beholde sund fornuft og klar hjerne, og som efterhaanden vil lade alle (maaske lidt for optimistisk) forstaa, at aktivt fredsarbejde og meget arbejde er nødvendigt, hvis dette ragnarok ikke skal gentages atter og atter, og ødelægge den mellemfolkelige forstaaelse, der i mellemtiden er bygget op. - Først og fremmest maa vi, der altid har troet paa fredstankens ide, ikke svinge denne nu, vi maa ikke gi op for lidt modvind, men maa fortsætte med at udbrede kendskabet dertil, hvor det overhovedet er os muligt, ellers naar man aldrig det store maal: "Varig fred paa jord".

Det upartiske hjelpearbejde - det er et af de punkter, hvor vi allerede nu kan begynde at forberede os, og hvor vi kan gøre en haandgribelig indsats for vor overbevisning. De fleste af os har hørt om Pierre Cersolle's civile hjelpearbejde efter forrige krig, hvor unge fra alle lande var med til at genopbygge de landsdele, der var helt ødelagte af krigen, vi har alle hørt om Fridtjof Hansens og hans medarbejderes store uegennyttige arbejde for Europas flygtninge efter de store revolutioner, disses arbejde: krævede mange hjælpere, men vi kan være ganske sikre paa, at der efter denne krig vil blive brug for mange gange flere til genopbygningen af bomberamte byer og hærgede lande, til at finde paarørende til de flygtede, ti}, at tå sig af de forældreløse og paa talrige andre felter. Dertil skal man bruge unge energiske og idealistiske mennesker,

og føler De, at det er noget for dem, saa begynd allerede nu at studere det lands skikke og det folks vaner og sprog, som de gerne vil arbejde i, saaledes at de er forberedt den dag freden kommer og kræver deres arbejdskraft, hvis ikke vil megen kostbar tid gaa tabt. Maatte mange af de unge fra vore rækker virkelig forstaa betydningen af det arbejde, der derved kan for gøres for folkeforsoningen.

Det er dejligt at se, at der allerede nu under krigen er paabegyndt et hjælpearbejde, idet der er gi'et til-ladelse til store transporte[r] via det neutrale Sverige med levnedsmidler og andre nødvendige varer til det nødli-dende Grækenland. Det er sikkert før-ste gang noget saadant er sket under en krig, og det lover godt for fremtiden. Man hører saaledes ogsaa allerede nu om planer, der fra forskellig side er lagt for hjælpearbejdet efter krigen, og her maa man i særlig grad pege paa Sverige, der føler sig i moralsk gæld til den øvrige verden, fordi det hidtil har undgaaet krigens rædse: Forfatte-ren Gunnar Cederschiöld paalægger saaledes i sin bog; "Sviker Sverige"³²

Sverige pligt til ikke at svigte Europas lidende folk og peger paa opgaver, hvor det allerede nu maa ta fat. Ligeledes beskæftiger den svenske Alva Myrdahl sig i en længe-re afhandling med efterkrigsplanerne³³.

Maatte det dog snart blive nødvendigt med et virkeligt efterkrigsarbejde.-

Ollis Klem

³² Udkommet i 1943.

³³ Formodentlig tale holdt i Stockholm på *Internationella kvinnoförbundet för fred och frihets* årsmøde samme år, refereret i artiklen: Opdragelse i Fredens nye Verden, i *Fred og Frihed*, 1943 nr. 5 s. 44-45.

Efterord til arkivdokumenterne

Redaktion og noter ved Holger Terp

Genudgivet af Det danske Fredsakademi 2009 som del i dokumentationen af fredssagens historie.

Original retskrivning og typografi er søgt bevaret.
Skred i sideombrydning pga ændring af sideformat.
Skrivemaskineskrift er ikke søgt efterlignet.

Til trods for at der er skrevet mange og mange gode bøger om besættelsestiden 1940-1945 er det Fredsakademiets erfaring, at det er endog meget svært at finde kildemateriale om den danske pacifisme i perioden. Derfor udgivelsen af denne antologi. Antologien Fred ved Ret er formodentlig den eneste publikation om fredsbevægelsernes historie der udkom i de fascistisk besatte lande under anden verdenskrig.